Sakala

Asutanud C. R. Jakobson 1878

Laupäev, 29. juuni 2013 Nr 125 | Viljandi maakonna päevaleht | sakala.ajaleht.ee | Hind 0,90 €

Põhimõtteliselt kaalub linn kahe variandi vahel. Valikuvõimalusi on aga ju märksa rohkem.

«Sakala» juhtkiri

Kodanikele jääb kergesti mulje, et vanasti tuldi ja tehti asi ära, aga nüüd ainult jutustatakse. Ja isegi kui miski kolme aasta pärast tõesti tehtud saab, on positiivne emotsioon oluliselt nõrgem.

ERICH PALM, Pärsti vallavanem
LK 10

Muutuste lootuses

Ugalas on tööd alustanud kuus kultuuriakadeemia üheksanda lennu lõpetajat. Kes neid teavad, ütlevad, et see on uus andekas põlvkond, kes mõtleb ja hoolib.

LK 8-9

SOTSIAALMAJA

Loodava keskuse üürihinnad hämmastasid linnajuhte

MARKO SUURMÄGI
marko.suurmagi@ajaleht.ee

Aadlipreilide pansionaadist Viljandi uut sotsiaalkeskust ei saa ning ka konkursi võitjaks tunnistatud Leola Ärikeskuse lootused kahanesid üsna väikeseks, kui linnajuhid nägid ettevõtjate hinnapakkumisi.

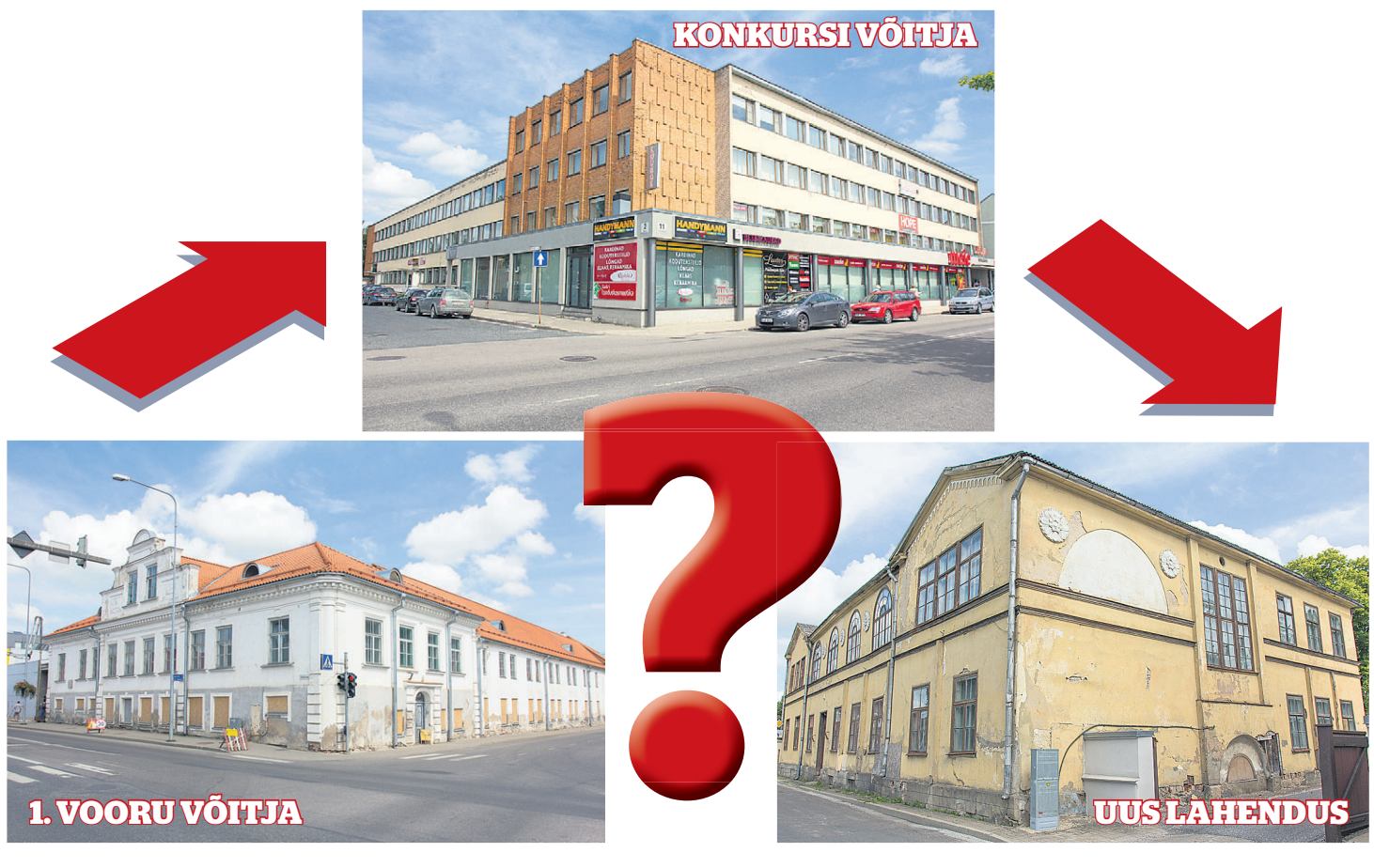

Kevade hakul valis komisjon üheksast pakkumisest kolm välja ning võitjana läks teise ringi aadlipreilide pansionaat. Teises ringis kerkis võitjaks Leola keskus. Hinnad on aga kõrged ja nüüd uurib linnavalitsus, kui palju maksaks keskuse rajamine Linnu tänava tühja hoonesse. 3 × MARKO SAARM

«Need hämmastasid,» tunnistas Viljandi linnapea Loit Kivistik. «Me eeldasime väiksemat hinda.»

Leola Ärikeskus küsib sotsiaalkeskuse 1000 ruutmeetri eest veidi üle 12 000 euro kuus ehk 151 000 eurot aastas. Aadlipreilide pansionaadi omaniku hinnapakkumine, mis tunnistati parimaks konkursi avavoorus, on pisut üle kahe korra suurem.

Volikogu ei andnud nõusolekut

Ehkki hinnad olid jahmatavad, otsustas linnavalitsus nendega ikkagi volikokku minna ning taotleda Leola Ärikeskuse võitjaks kuulutamist. Volikogu selle mõttega nõusse ei jäänud.

Juba kolmapäevasele volikogu istungile eelnenud eelarve- ja arengukomisjoni arutelul jõudsid otsustajad seisukohale, et selline lahendus oleks linnale liiga kulukas.

«Pakutud hind on kallis ja tundub ebaratsionaalne. See on Viljandi turuhinnast väljas,» leidis komisjoni juht Jaak Sulg. Tema väitel pole selline tehing otstarbekas, sest ruumid ei jää üüriperioodi lõppedes linnale.

Leola Ärikeskus oleks linnalt esimesel kümnel aastal küsinud 12 594 eurot kuus. Seejärel oleks hind kahel aastal langenud 20 protsendi võrra ja hiljem olnud algsest poole odavam.

Komisjon tegi Sule ettepanekul otsuse, et linnavalitsus peaks augusti keskpaigaks analüüsima, mis läheks sotsiaalkeskus maksma juhul, kui linn ehitaks selle ise või ostaks kapitalirendiga nagu raamatukogu.

Ehkki Sulg nimetas oma sõnavõtus uue sotsiaalkeskuse võimaliku asukohana tühja krunti turu läheduses, praeguse tervisekeskuse taga, esitab linnavalitsus augustis hinnaanalüüsi, mida tehes võetakse aluseks raekoja kõrval tühjalt seisev Linnu tänav 4 maja.

Keskus võib tulla raekoja kõrvale

Loit Kivistiku sõnul pole otstarbekas hakata uut maja ehitama, kui linnal on tühjalt seisvaid ja lagunevaid hooneid, millele pole rakendust leitud. Kui analüüs peaks näitama, et maja ise ehitada või järelmaksuga välja osta tuleb odavam, ehitataksegi sotsiaalkeskus otse raekoja kõrvale.

Linnapea oli seda teemat eakate ja puuetega inimeste esindajatega arutanud vahetult enne volikogu istungit. Siis oli juba teada, et volikogu ideed ei toeta, ning Kivistik kõneles kohtumisel ka Linnu tänaval asuva kunagise täiskasvanute gümnaasiumi hoone remontimisest. «Nii Leola kui Linnu tänava mõte tundus neile sobivat,» vahendas linnapea.

Seda, kas augustiks osutub soodsamaks Leola ruumide rentimise või Linnu tänava hoone järelmaksuga ostmine, ei osanud Kivistik sel nädalal arvata. «Meil on negatiivne näide kultuurimaja ehitusest ja positiivne näide lauluväljaku omast,» meenutas ta juhtumeid, kus otsusega viivitamine ja uute lahenduste otsimine on ehituse hinda tugevalt mõjutanud.

HINNAD

Ettevõtjate hinnapakkumised (hoone ja hind eurodes)

• Aadlipreilide pansionaat Jakobsoni tänav 21	25 319
• Ärikeskus ja linnasaun Kaalu tänav 9	12 796
• Leola maja Jakobsoni tänav 11	12 594

Allikas: linnavalitsus

Olenemata sellest, et aadlipreilide maja mõtte on linnajuhid pärast hinnapakkumise nägemist täiesti kõrvale heitnud, ei kavatse hoone omanik, osaühingu EMP Varahaldus juht Indrek Porila oma pakkumisest loobuda. «Kindlasti ei viska ma püssi põõsasse enne, kui linn on teinud lõpliku otsuse,» teatas ta.

Porila sõnul on mitu varianti, kuidas hind võiks linnavalitsusele sobivaks muutuda. Ta viitas koostööle tekkiva rõngasvallaga, kelle esindajatega on ta oma sõnul juba läbirääkimisi pidanud.

«Selle hoone kuju ja suurus on sellised, nagu need on, ja muuta neid ei saa,» nentis Porila. Küll aga olevat omaniku sõnul võimalik leida hoonele rohkem funktsioone, et sotsiaalkeskusest ülejäävat osa otstarbekalt kasutada, ning nende leidmise nimel ta töötabki.

AP Mets

Ostame metsakinnistuid, kasvavat metsa ja põllumaad.

Info tel 434 2330, 505 7355.
E-post apmets@apmets.ee

ILM

22°

Täna on pilves selgimistega ilm. Hooti sajab vihma ja on äikest. Tuul on muutliku suunaga, puhudes kiirusega kuni 10 meetrit sekundis. Sooja on 16—22, Ida-Eestis kuni 25 kraadi. Viljandi järve temperatuur oli eile pärastlõunal 22 kraadi. Päike tõuseb Viljandis kell 4.14 ja loojub kell 22.27.

VILJANDIS

Eesti ja Läti mängivad jalgpalli

Kunstmuruväljakul kohtuvad täna kell 13 korp! Vironia ja korp! Talavija, linnastaadionil kell 18 Tallinna FC Flora ja FK Ventspils.

Muusika vanal klaveril

Fellini kohvikus mängib kell 21 Leila Rõõmel muusikat vanal eestiaegsel klaveril.

MAAKONNAS

Vallad peavad suvemänge

Karksi valla kultuurikeskus korraldab kell 17 Eesti valdade suvemängud. Peetakse mälumäng ning kell 21 esinevad ansamblid C-Duur ja Udo bänd.

9 771406 401012 ISSN 1406-4014

ARVAMUS

Peatoimetaja HANS VÄRE, arvamustoimetaja KARL-EDUARD SALUMÄE

JUHTKIRI

Tagasi laua taha

Kolm rendihinna pakkumist, millest kaks on üle 12 000 euro kuus ning kolmas kaks korda kõrgem — sellise tulemusega lõppes Viljandi linnavalitsuse sotsiaalkeskuse leidmiseks korraldatud konkursi teine voor.

Viljandi linnapea Loit Kivistik tõdeb tänases lehes, et küsitud summad hämmastasid teda. Viljandi linnavolikogu eelarve- ja arengukomisjoni juht Jaak Sulg leiab, et ka odavaim pakkumine on kallis ega tundu mõistlik. Linnavalitsus kuulutanuks konkursi võitja välja, ent linnavolikogu hääletas selle vastu.

Inglastel on selle kohta ütlus *«Back to the drawing board»* ehk «Tagasi joonestuslaua taha». Sinna on Viljandi linnavalitsus piltlikult juba ka suundunud, asudes välja selgitama, kui palju läheks maksma linnale kuuluva lagunenud Linnu tänav 4 maja kordaseadmine. Hinnaanalüüs peaks valmima augustikuu keskpaigaks.

Põhimõtteliselt kaalub linn kahe variandi vahel. Valikuvõimalusi on aga ju märksa rohkem.

Põhimõtteliselt kaalub linn kahe variandi vahel: kas võtta vastu konkursil odavaima rendihinna välja käinud Leola Ärikeskuse pakkumine või teha korda Linnu tänava maja. Valikuvõimalusi on aga ju märksa rohkem.

Mis maksaks uue sotsiaalmaja ehitamine tühjale krundile? Kas mõne teise linnale kuuluva tühja maja kordategemine võiks olla Linnu tänav 4 hoone remontimisest odavam? Millist rendihinda pakuksid konkursil osalenud kinnistuomanikud siis, kui küsida kapitalirenti või pikendada rendiperioodi?

Need ja teisedki küsimused peaksid saama vastuse, sest väljavaated taskukohast varianti leida on kasinad ning plaani koondada kõik eakatele ja puuetega inimestele vajalikud teenusepakkujad ühe katuse alla ähvardab tupikusse jõudmine.

REPLIIK

Mõnus suvituslinn

JOHAN-KRISTJAN KONOVALOV

«Sakala»
433 0052

On rõõm näha, et haljastus, tänavakohvikud ja üldine heakord on muutnud Viljandi tõeliselt kauniks.

Tartu ja Koidu tänava nurgal asuv Rohelise Maja kohvik on seadnud lauad kõnniteele, meelitades sedasi mööduvaid inimesi. Samas levib akendest mõnusat kohvi ja küpsetiste lõhna. Ka Vabaduse platsi äärde jääv Fellin on ehitanud oma terrassi otse tänavale. Väga hea teeninduse ja maitsvate söökidega kohvik on toonud suvisesse Viljandisse senitundmatut kvaliteeti.

Samuti on hea meel näha sagimist vanalinnas tegutsevate Tegelaste Toa ja Aida kohviku terrassidel. Viimastel aastatel aina nägusamaks muutuvas Viljandi järve rannas on suvitajatele avatud Bangalo.

Tundub, et Viljandi on astunud pika sammu selle poole, et inimestel oleks siin suvisel ajal hea olla. Samas võiks hooajaline ettevõtlus viljandlastele veelgi suuremat kasu tuua. Selleks tuleb aga püüda suurendada siin suvitavate inimeste hulka.

Nädala foto. Äramärgistatud kalmistu

MARKO SAARM

Karksi-Nuia Rahumäe kalmistul ollakse kimpus suure varesekolooniaga. Linnud hakkavad valjult kraaksuma juba varahommikul ning mõistagi roojavad nad surnuaia haudadele. Sellest, kui tihti nad oma territooriumi nii-öelda märgistavad, annavad märku happelise väljaheite tõttu hävinenud lilled ja kahjustunud laternad.

Karksi vallavalitsus tõdes, et seni pole kraaksujate vastu rohtu leitud. Püssi pole aga põõsasse visatud. Loodetavasti õnnestub murele peatselt lahendus leida. («Sakala»)

KÜSITLUS

Kas käite oma kooli vilistlaste kokkutulekutel?

ARVO ROSIN, hooldaja

Ei käi, sest minu kooli enam ei ole. Olen Viljandi õhtukooli vilistlane ja selle kooli kokkutulekute kohta mul infot pole. Vanad klassikaaslased ka ei ole midagi kuulnud.

JOANA NESSER, ettevõtja

Ei ole kunagi kokkutulekul käinud, kuid läheksin tulevikus hea meelega, kui see toimuks. Olen kunagiste klassikaaslastega kontaktis Facebooki kaudu.

SVEN TIIT, kutseõppur

Meil korraldatakse kokkutulekuid küll ja olen ka selle kohta infot saanud. Pole ise veel kordagi käinud, aga tulevikus arvatavasti ikka lähen.

RIHO PETERSON, müüja

Mina ei ole ühelgi kokkutulekul käinud. Klassikaaslastega suhtlen küll ja küllap läheks ka kokkutulekule, kui keegi kutsuks.

KERTU RITSON, sotsiaalpedagoog

Lähen sel laupäeval kesklinna koolis korraldatavale kokkutulekule. Oma endiste klassikaaslastega olen ka kontaktis ning Facebookis liigub kogu vajalik info ürituse toimumise kohta.

GEA GUTMANN, õpetaja

Käin küll. Olen ka üks laupäevase kesklinna kooli kokkutuleku korraldajaid.

JOHAN-KRISTJAN KONOVALOV

NÄDALA TSITAADID

«Kui on kahtlus, et tuleb oma loomast loobuda, peab tegutsema kohe. Tihtipeale pöördutakse varjupaika jutuga: «Mul on vaja homme välismaale sõita, mis nüüd saab?»»
Viljandi kodututе loomade varjupaiga juhataja Siiri Mängli («Sakala», 28. juuni)

«Midagi pole teha, paistab, et meil seisab kohtuvaidlus ees.»
Viljandi ühendatud kutsekeskkooli juhataja Tarmo Loodus soojatootjaga Avoterm tekkinud erimeelsustest («Sakala», 28. juuni)

«Pikemas perspektiivis võiks vee hind tõusta, sest kvaliteetsem vesi on kallim.»
Halliste vallavanem Andres Rõigas Halliste aleviku torustiku uuendamisest («Sakala», 28. juuni)

«Kuidas õpivad lapsed koolis kümne aasta pärast, on suur küsimärk. Lapsed ei ole paljuski võimelised enam nii õppima kui 30 aastat tagasi.»
Kesklinna kooli direktor Aavo Soopa («Sakala», 28. juuni)

«See tige naaber seal ei luba meil normaalselt toimetada.»
Pubi Tegelaste Tuba kõrvale uut söögikohta rajava osaühingu Foodtrade esindaja Kristel Kesalo («Sakala», 27. juuni)

«Usun, et inimesed hakkavad maale naasma, kui seal on korralik internet, mobiililevi, puhas joogivesi ning head juurdepääsuteed.»
Suure-Jaani vallavanem Tõnu Aavasalu («Sakala», 27. juuni)

«Algul suhtuti toidupanka väga skeptiliselt. Inimesed ei mõistnud, miks ja kellele kogutud toit jagatakse. Praeguseks on abistajaid tänu teavitamisele rohkem.»
Toidupanga Viljandi koordinaator Ülle Soolo («Sakala», 27. juuni)

«Politsei ju ei jõua igale poole. Viisakus ja liikluskultuur algavad ikkagi meist endist.»
Viljandi politseijaoskonna vanemliikluspolitseinik Riho Kampus («Sakala», 26. juuni)

PRÄÄNIK

Viljandi rattaklubi rattakooli 30 last ja noort said tänu Uku keskusele uued kiivrid.

PIITS

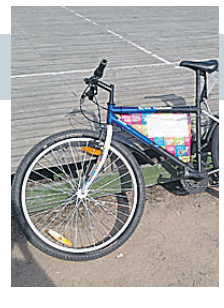

Viljandis tasuta kasutamiseks mõeldud jalgratas läks kaduma.

UUDISED

Toimetaja MARKO SUURMÄGI, 433 0042, sakala@ajaleht.ee

98

Tänavu juulis asub Viljandimaalt aega teenima 98 noormeest. Enamik neist siirdub vahipataljoni, Kuperjanovi jalaväepataljoni, logistikapataljoni ja suurtükiväepataljoni.

Kuigi perekond Purga leiab, et kodus on ikka midagi teha, näiteks tuleks lillepeenar ümber korraldada ning suveköök ja kelder lõpuni ehitada, pälvis nende Kadaka talu Viljandimaa kauni kodu laureaadi tiitli. Fotol on Joel ja Diana Purga lapsed Lenna ja Holger. MARKO SAARM

VÕISTLUS

Kahe valla kaunid kodud lõikavad loorbereid

SIGRID KOOREP
sigrid.koorep@ajaleht.ee

Viljandimaa kaunimad kodud valiti välja ning augustis lähevad presidendi juurde tunnustuse järele neli iluloojat, kaks Suure-Jaani ja kaks Abja vallast.

Kaheksa omavalitsust esitas Viljandimaa kauni kodu võistlusele 19 nominenti, mida oli mullusest üheksa võrra vähem. Võistluse komisjoni esimehe, Viljandi maavalitsuse arenguosakonna spetsialisti Jane Lumiste sõnul peitus põhjus selles, et valdu, kes kandidaate pakkusid, oli tänavu vähem ja mõne omavalitsuse kandidaatide nimekiri oli mullusest napim.

«Iga vald saab esitada maksimaalselt neli kandidaati, aga näiteks Saarepeedil ja Tarvastul oli neid üks,» selgitas ta.

Vastemõisa ilus kodu

Jane Lumiste lausus, et kuigi eelmisel aastal oli nominente rohkem, iseloomustas tänavust aastat väga tugev konkurents.

«Maakondlikud laureaadid valis komisjon lõpuks hääletades, sest koduaedu, mida oleks tahtnud üleriigiliselt tunnustada, oli palju. Üha rohkem on hakatud oma kodu eest hoolitsema ja taas suuri lillepeenraid rajama,» rääkis ta. Komisjon hindas iga kodu puhul terviklikku ruumi, haljastust, heakorda ja väikevorme.

Diana ja Joel Purga kodus Vastemõisa külas laiub ilu igasse ilmakaarde. Kollase maja ümber võtavad ümaraid vorme lille- ja okaspuupeenrad ning kõrreliste read, taamal paistavad viljapuud ja köögiviljaaed.

Suitsusaun on veetud uude kohta tiigi äärde ning mullu ehitas pererahvas koos abimees Kaimar Juurakuga vanast kuivatihoonest kaminamaja. Leivaahjuga kamin jõuab sinna lähemal ajal.

Aed ja hooned

Tunnustuse pälvinud Kadaka talu on Diana Purga vanaisa sünnikodu. «Tulime siia Tallinnast tagasi 2007. aastal,» lausus Joel Purga. Toona seisis õuel veel vana rehiealmu, aga seda enam taastada ei õnnestunud ning edasi ehitati naise isa alustatud uut maja.

«Tegime endale utoopilise plaani: aasta ja hoone,» märkis Joel Purga. Naine lisas pikale tumedale palkhoonele viibates, et see oli nende päris esimene katsetus. «Hakkasime seda esmalt pesuriga sõnnikust puhastama ja nii see kõik algus sai.»

Neljaliikmelise pere kodu on saanud korda igapäevase tööga. Kui ema ja isa väljas askeldavad, tulevad ka nelja-aastane tütar ja peagi kolmeseks saav poeg välja uudistama, mida nemad teha võivad.

Valla kauni kodu võistluse žürii on Kadaka talu mitu aastat hindava pilguga silmitsenud, aga ikka oli pererahval tunne, et kodu pole veel päris valmis. «Ega ta saagi ju kunagi päris valmis,» sõnas Diana Purga.

Hindamiskomisjon tunnustas ennekõike seda, et noor pere on vanaisa sünnikodu üles ehitanud ning seda renoveerides säilitanud ajaloolised kõrvalhooned. Kiidusõnu pälvisid ka hoolikalt korrastatud ilu- ja viljaaed ning laste mänguvahendid.

Kenad peenrad tõid laureaaditiitli ka Abja valda Penuja külla Reet Pajule. 14 aastat tagasi põllule rajatud kodu ilmestavad praegu suureks sirgunud puud. Ühtses stiilis koduaia kaunites lillepeenardes kasvavad maitsekalt valitud püsikud ja värvilised suvelilled ning taimedesse on end peitnud tiigike.

Maakonna kaunid

Nelja parema hulka valis komisjon veel Suure-Jaani Kondase pargi ja Abja-Paluoja korteriühistu Oru 1. Seda maitsekalt renoveeritud kortermaja ehivad lilleamplid ning lopsakad püsiku- ja suvelillepeenrad.

Kui nelja tänavust laureaati kiideti maitseka kujunduse poolest, siis üldpilti vaadates eksivad kodukujundajad Jane Lumiste sõnul just sellega, et panevade kokku liiga palju erinevaid komponente. «Nii kaob ümbrust toetav stiil,» nentis ta, kuid lisas, et kõike seda tehakse muidugi armastuse ja sooja südamega.

Kõikide valdade paremad kutsutakse augustis maavanema vastuvõtule.

«Tänavu jäi rohkem meelde veel Kadri ja Madis Õmbluse kodu Mustla alevikus, Aavo Leidiku pere kodu Leemeti külas ja Marko Puki pere kodu Peetrimõisa külas. Mõisaküla linn esitas konkursile aia, mida hooldab 78-aastane proua üksipäini. Sellised hetked teevad südame eriti soojaks,» rääkis Lumiste.

Kokkutulekutele on oodatud kõik majas õppinud

KARL-EDUARD SALUMÄE
karl.salumae@ajaleht.ee

Reformi järel põhikooliks muutunud endiste Viljandi gümnaasiumide juhid on ühte meelt, et koolimaja on vilistlastele tähtsam kui haridusasutuse nimi, ja nii ootab iga kool kokkutulekule kõiki, kes on tema seinte vahel õppinud.

Kesklinna kool, endine maagümnaasium peab kokkutulekut täna. Kesklinna kooli direktor Aavo Soopa märkis, et see haridusasutus on ajaloos ennegi põhikoolina tegutsenud, ning kinnitas, et kesklinna kooli vilistlased arvatakse varem selles hoones käinud inimeste hulka.

«Koolide järjepidevus läheb edasi,» võttis Soopa kokku.

Aavo Soopa hinnangul seostub oma kooli tunne enim majaga. «Keskkond, kus me õpime, tekitab selle tunde,» põhjendas ta.

Viljandi Jakobsoni kooli direktor Eero Järvekülg ütles, et Jakobsoni gümnaasiumi lõpetanud vilistlased tulevad kokku 2018. aastal, mil möödub 110 aastat kooli asutamisest. 1908. aastal tegevust alustanud haridusasutus kandis nime Viljandi Eesti hariduse seltsi teise järgu tütarlastekool.

Järvekülg sõnas, et kui üheksaklassilise Jakobsoni kooli sel aastal lõpetanud esimene lend soovib end määratleda Jakobsoni gümnaasiumi vilistlastega ühtse perena, arutatakse kindlasti nende osalemist 2018. aasta kokkutulekul. Direktor lisas, et ametlikult pole see veel kõne all olnud.

Küsimusele, kas nüüd Jakobsoni kooli koduks olev hoone jääb omaaegse gümnaasiumi vilistlastele kokkutulekukohana avatuks, vastas ise samuti Jakobsoni gümnaasiumi lõpetanud Eero Järvekülg jaatavalt. «Selles majas on nad lõpetanud,» põhjendas ta.

Paalalinna kooli direktor Aavo Palo tõi välja, et kui Paalalinna gümnaasiumi ajal kokkutulekuid peeti, olid kutsutud ka need inimesed, kes olid kõnealuses hoones õppinud ajal, mil see kandis Viljandi 5. keskkooli või internaadi silti. Nii on tulevikus oodatud teistega ühisele kokkutulekule praeguse Paalalinna kooli lõpetanud inimesed. «See on täiesti loomulik,» ütles Palo.

Järgmine kokkutulek on Paalalinnas 2015. aastal, mil möödub 50 aastat koolimaja valmimisest.

Koolivõrgu muutmisega kadunud Viljandi Valuoja põhikooli viimane vilistlaspidu oli 2011. aastal. «Sakalal» ei õnnestunud leida kinnitust, et järgmist suurt kokkutulekut juba planeeritakse, küll aga sai selgeks, et osa selle kooli lende käib koos igal aastal.

Viljandi gümnaasiumi direktor Ülle Luisk kinnitas, et kui Valuoja põhikooli vilistlased peaksid pöörduma nende poole sooviga oma kokkutulekut praegu riigigümnaasiumi osaks olevas põhikooli endises majas korraldada, võimaldatakse seda neile kindlasti.

«See maja on neile märgilise tähendusega, nii et loomulikult saame kokkuleppele,» lausus Luisk.

Minister võttis rannakakluse isikliku tähelepanu alla

Politsei tegutsemise kohta jaaniõhtul Lemme rannas on algatatud asutusesisene juurdlus ning siseminister Ken-Marti Vaher ütles «Õhtulehele», et hoiab selle käigul isiklikult silma peal.

Ken-Marti Vaher

Pärnumaal Lemme rannas, mis on paljude viljandlaste meelispuhkepaik, määratses 23. juuni õhtul mitmekümneliikmeline noorukite seltskond. Rusikavennad peksid valimatult inimesi, sealhulgas noori naisi. Üks ohver olevat obadusi saanud lausa patrullipolitseiniku silme all, aga too ei astunud vahele.

Ehkki politseile on teada vähemalt seitse kannatanut, oli neist kolmapäevaks ametliku avalduse teinud vaid kaks: 21-aastane naine ja 23-aastane mees. «Sakala» andmetel on mõlemad peksjate ohvrid pärit Viljandimaalt.

Siseministri kinnitusel on politsei algatanud toimunu suhtes sisejuurdluse ja kriminaalmenetluse.

«Mitu isikut on kinni peetud,» ütles Vaher. «Hinnanguid toimunule saab anda siis, kui on üle vaadatud ka politsei tegevus konkreetses olukorras ning sisejuurdluse tulemused on selgunud.» («Sakala»)

Rael Autokeskus
Rael Autokeskus OÜ
Tallinna 97, Viljandi, tel 433 0980
www.rael.ee

Igal ajal igas kohas ...

Tagula küla,
Tõlliste vald, Valgamaa
Info 767 9425,
501 7500, 503 1485
linnutalu@linnutalu.ee

LINNU TALU
Kuulus kollane

www.linnutalu.ee

Kõige kollasemad munakollased meilt!

Otsime ka uusi koostöö-partnereid!

TÄNAPÄEV

Lugeda on trendikas!

Kirjastuse Tänapäev
suviselt kerged hinnad
1. – 14. juulini

Raamatud müügil Rahva Raamatu ja Apollo poodides.

Viking Lotto Eesti jackpot on nüüd ja alati vähemalt

1 000 000 €

Juhul kui Eestisse tuleb mitu peavõitu, läheb jackpoti summa võitjate vahel jagamisele.
Kasvanud on ka kõik väiksemad võidud. Mänguvälja hind on 1 €.

EESTI LOTO

Mängi vastutustundlikult. Lotomängija peab olema vähemalt 16 a. Lisainfo Eesti Loto kodulehel ja müügipunktides.

USALDUS

Tasuta sõiduks mõeldud jalgratas jäi jaanipäeva paiku kaduma

TOOMAS KOITMÄE
sakala@ajaleht.ee

Jalgratas, mille Viljandi noor mehaanik maikuu lõpul usalduse põhimõttel linna peale kõigile kasutamiseks jättis, on kadunud.

Ettevõtmise «Tasutakasutaratas» algataja ja ratta omanik Rainer Rätsep teadis rääkida, et viimati nähti seda sõidukit Viljandi järve ääres nädalapäevad enne jaani. Keegi kasutajatest oli siis selle esihargi ehk kahvli kõveraks väänanud.

«Leidsin just rattale uue kahvli, aga teeninduspunkti Hawaii Expressi juurde seda ei toodud ja linnas seda enam nähtud ei ole,» rääkis Rätsep.

Tasuta kasutamiseks mõeldud rattaga sõitmise üks tingimustest oli see, et igasugused tehnilised viperused lahendatakse nimetatud rattapoes.

Rätsepat hämmastas, et sõiduvahend oli mitu nädalat varastamata püsinud. «Algul uskusin, et ratas kaob mõne päevaga, aga mida aeg edasi, seda rohkem tekkis usku, et ehk seekord toimibki,» sõnas ta. Kahjuks nii siiski ei läinud.

Noormees tõdes, et viljandlased ei käinud rattaga just kõige paremini ümber. «Korduvalt tuli välja vahetada pidureid, jookse, kumme ja helkureid, aga ka näiteks pedaale,» loetles ta.

Suur hulk varuosi pärines jalgrattaparandusest, kus need olid heas seisukorras teistelt ratastelt maha võetud ja lihtsalt vedelema jäänud. «Omadest vahenditest pidi ainult kumme vahetama,» sõnas Rätsep.

«Tasutakasutaratas» äratas elavat tähelepanu kogu Eestis. Ettevõtmist, mida algataja nimetas usaldusväärsuse testiks, kajastas mitu telekanalit ja muud meediaväljaannet.

Jalgratta teekonda jälgiti sotsiaalmeedia kanalis Facebook, kus kasutajatel oli võimalik teada anda, kuhu nad selle jätsid ja mis seisukorras see oli. Rattakasutajate gruppi kuulus 489 inimest. Mitu inimest kuu aja jooksul rattaga sõita jõudis, pole täpselt teada.

Rainer Rätsep algatust lõppenuks arvata siiski ei taha, sest tasuta rattaga sõitmine oli juba üksjagu populaarsust kogunud. «Kutsun kõiki rattasõpru üles: kui teil on korralik jalgratas seisma jäänud, võtke minuga ühendust ja paneme selle jälle liikvele!» lausus ta.

Päris maha matta ei saa Rätsepa sõnul ka võimalust, et mõnel kasutajal on jaanipäev pikaks veninud ja ratas ilmub õige pea taas välja.

Viimati nähti ratast Viljandi järve ääres juuni keskpaigas, toona vajas see hädasti remonti.

ARVAMUS

MIKK MIHKEL VAABEL, õpilane

Olin positiivselt üllatunud, kui kuulsin TV3 uudiste vahendusel Viljandis korraldatavast projektist «Tasutakasutaratas». Uudislõigu nägemisest alates lootsin rattast linnapildis kohata. Juhuse tahtel leidsin selle 13. juuni pärastlõunal Viljandi järve äärse korvpalliplatsi kõrvalt. Vaid mõne minuti kestnud sõidu põhjal võin öelda, et tervislikuks liikumiseks sobib ratas ideaalselt.

Samuti võis märgata, et kahe nädala jooksul, mil ratas oli ringi liikunud, oli see kõvasti kannatada saanud. Kurb kuulda, et tänaseks, ühe kuu sünnipäevaks, on sõiduvahend kaduma läinud.

Reklaamartikkel

EMT ülikiire 4G mobiilne internet Viljandimaal

Ülikiire EMT internet levib nüüd peaaegu kõikjal üle Viljandimaa, sest EMT on katnud kiire 4G/LTE leviga enam-vähem kogu Eesti territooriumi.

Seega ükskõik, kuhu suvised töötoimetused või puhkuseplaanid viivad, kiire mobiilne internet vajalike asjade ajamiseks on sul alati olemas.

Turu kiireim mobiilne internet

Mobiilse interneti kiirused sõltuvad tugijaama kaugusest ja piirkonnas olevate kasutajate arvust. 4G tehnoloogia võimaldab saavutada maksimaalseks allalaadimiskiiruseks kuni 150 Mbit/s, tavapärased kiirused jäävad vahemikku 20—60 Mbit/s. See on juba väga hea kiirus nii kodukasutajale kui ettevõttele, kes ei ole seni saanud liituda püsiinternetiga. Samuti saab mobiilse interneti alati endaga nii suvekodusse kui ringreisile kaasa võtta.

4G võrgu tehniliste eeliste hulka kuulub väike hilistumine, mistõttu sobib ta reaalajas andmete edastamiseks — see on oluline näiteks video või TV vaatamiseks otse internetist või videokonverentsi pidamiseks mobiilse interneti teel, samuti ideaalne *online*-mängude mängijatele, mahukate materjalide alla- ja üleslaadijatele ning tavaliseks internetisisu tarbimiseks. 4G võrk ei ole võrreldes 3G võrguga n-ö hingav: võrgukoormuse kasvades ei tõmbu leviala kitsamaks.

4G teenuse pakkumiseks on EMT valinud jätkusuutliku LTE tehnoloogia, ehitades 4G jaoks täiesti uue võrgu, mis väldib praeguse 3G võrgu ülekoormamist suurte andmemahtude liigutamisega ning aitab kiirel internetil jõuda paljude kasutajateni. Et anda tarbijatele objektiivset infot levialade ja andmesidekiiruste kohta, mõõtis tehnilise järelevalve amet aprillis mobiilse interneti kvaliteeti suuremates asulates üle Eesti. Parima tulemuse saavutas EMT, kelle mobiilse interneti kiirused olid märkimisväärselt paremad kui konkurentidel. (vt tabel)

Modem ühele, ruuter perele

Sellest, kas vajad ühendust üksi või kogu perele, sõltub ka seadmete valik. EMT-s on müügil nii kiireks interneti tarbimiseks sobivad ruuterid kui modemid. Modemiga saab mobiilset internetti kasutada ühe seadmega (arvuti või sülearvutiga), ruuteriga võib internetti jagada koduse Wifi tekitamise põhimõttel mitme kasutaja vahel.

Et signaal väljas, kus levitugevust mõõdetakse, ja majas sees, kus teenust enamasti kasutatakse, võivad ehitiste levi summutava toime tõttu tublisti erineda, saab ruuterile vajadusel lisada välisantenni, mis parandab levi ka jaamast eemal.

Kiire internet nutitelefonis

Ainsa operaatorina Eestis pakub EMT 4G kiiret internetiühendust ka nutitelefonides. Praegu kasutatakse nutitelefonide vahendusel üha rohkem suhtluskeskkondi, surfatakse internetis ja tehakse tööd e-kirjadega ning koos nutitelefonide ulatusliku kasutusele võtmisega alustavad paljud kliendid sideteenuse valikut just internetiteenusest lähtuvalt. EMT rikkalikus nutitelefonide valikus on juba kümmekond 4G telefonimudelit, mille hinnad algavad 369 eurost, ning see valik täieneb pidevalt. Kõige lihtsam on leida sobiv telefon, kui minna EMT e-poodi ning selekteerida valikusse 4G toega telefonid.

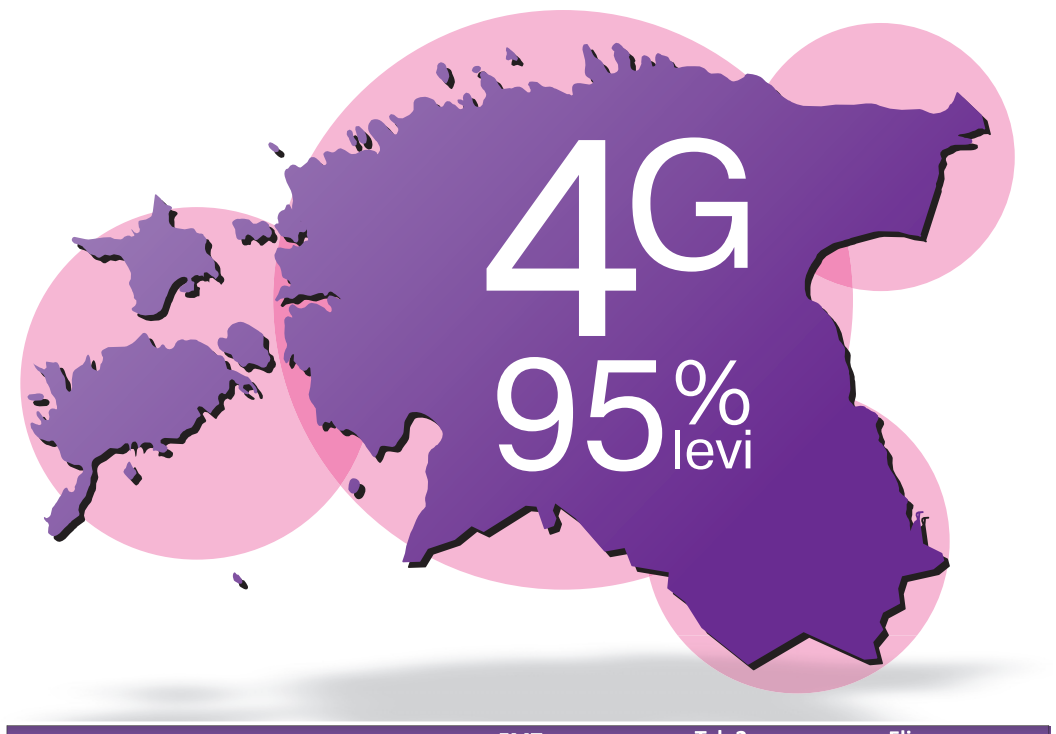

	EMT	Tele2	Elisa
Keskmine allalaadimiskiirus	42 Mbit/s	19,1 Mbit/s	15,3 Mbit/s
Keskmine üleslaadimiskiirus	20,7 Mbit/s	5,3 Mbit/s	5,5 Mbit/s
Maksimaalne allalaadimiskiirus	üle 100 Mbit/s	üle 100 Mbit/s	avaldamata
Üle 50 Mbit/s saavutatud allalaadimiste %	37%	14%	6%

Internetipakett kasutusharjumuste järgi

Paketti valides tuleks lähtuda kasutusharjumustest: kui oled vaid e-mailide ja uudiste lugeja ning piltide vaataja, siis tuleks valida väiksem pakett, kui aga pidev internetikasutaja ja suurte andmemahtude liigutaja, siis tasub otsustada kõige suurema paketi kasuks. EMT interneti paketid 4G telefonis sisaldavad boonusena kõneminuteid ja sõnumeid.

Testi teenust oma kasutuskohas!

EMT pakub teenusele ja internetiseadmetele 14-päevast testimisvõimalust. Sel moel saab igaüks proovida 4G toimimist talle vajalikes kasutuskohtades ja soovi korral jäädagi seda kasutama. Teenust mitte soovides tuleb tagastada seade. Kliendil ei tule tasuda kuutasu, ainsaks kuluks jääb liitumisel makstud tasu. 4G teenusega liitumiseks kasuta mugavat e-teenindust või pöördu lähimasse EMT esindusse.

Mari Vallikivi (vasakul) ja Mare Hunt Paul Kondase mälestusmärgi juures. Taamal Suure-Jaani järv, kust enam sild üle ei vii. 2 × MARKO SAARM

SUURE-JAANI

Hinnatud pargi põlispuud meenutavad oma istutajat

TIINA SARV
tiina.sarv@ajaleht.ee

Üks Eesti kuulsamaid naiviste ja legendaarne kooliõpetaja Paul Kondas on tänavu erilise tähelepanu all.

Kõigepealt tähistas Kondase keskus Viljandis uhkelt oma kümnendat tegutsemisaastat, siis ilmus trükist raamat «Kondas kohtab Contrat» ja äsja tuli uudis, et Suure-Jaani kesklinnas järve kaldal asuva Kondase pargi puhkeala valiti «Kauni kodu» võistluse maakonnavooru võitjate hulka.

See andis põhjuse kutsuda kaasa Mari Vallikivi ja Mare Hunt Kondase keskusest ning parki vaatama minna.

Ametliku teksti järgi hakati seda arendama, et kujundada välja terviklik ning atraktiivne kultuuri- ja puhkeala eelkõige kohalikele elanikele, aga samuti Suure-Jaani külalistele.

Leidlik mänguväljak

Põnev on parki kujundatud muusikaline mänguväljak, kus atraktsioonid võimaldavad lastel pille ja muusikatermineid tundma õppida: näiteks on liivakastiks klaver, tasakaalupoomiks viiulivõti ja kiikpingiks orel. Ilmselt on need inspiratsiooni saanud ühest Suure-Jaani võimsast tunnusmärgist, igasuvisest muusikafestivalist.

Lapsed olid puhkealal mänguhoos ka siis, kui meie seal ringi jalutasime.

Mari Vallikivi jutustas, kuidas Paul Kondas võitles aastaid uue koolimaja ehitamise eest ja hakkas 1937. aastal selle ehitamiseks eraldatud maale parki rajama juba siis, kui hoone püstitamine veel õhus rippus.

«See oli väga suur raha — 63 500 krooni —, mille alevivalitsus pidi laenuks võtma, ning pani otsustajad kõvasti mõtlema,» rääkis ta.

Aga vana koolimaja oli kitsaks jäänud ja omanik nõudis selle kasutamise eest kõrget üüri. Uue kooli ehitamise mõte sai siiski teoks ja maja 1940. aastal valmis.

Jalutades põlispuude all, on raske ette kujutada, et need olid kunagi puuhakatised, mille ellujäämise ja kasvamise eest liivasel pinnal pidid koolilapsed koos õpetajaga tublisti hoolt kandma. Istikuidki valis Paul Kondas ülima hoolega — need toodi Olustverest ja Tõrvaaugust.

Mari Vallikivi arutab, kus võis olla tiik, mille kohta kunagi kogutud mälestustes on kirjas, et esimese tööna kaevati muruplatsile tiik küljepikkusega viis korda kümme meetrit ja paar meetrit sügav. «Allikate tõttu seisis veepind suvel 1—1,3 meetrit üle järvepinna. Tiiki istutati kevadel kalmused, hundinuiad, vesiroosid ja teised järvetaimed, kaldad külvati üle ilumuruga. Tiigis elasid kogred, ahvenad ja särjed. Lapsed käisid suvel kalu toitmas leiva, ussikeste ja sipelgatega.»

Koolijuhataja premeeris ehitusel ja aiatöödel korrashoiul agaralt ametis olnud lapsi väikese taskurahaga. Loomulikult tuli see ta enda kukrust nagu mõni aia rajamiseks ja hoone ehitamiseks hädavajalik suurem kulutuski.

Kindlasti polnud raha põhjus, miks kooli juba lõpetanud noored ehitusele appi tulid. Nad lihtsalt tahtsid oma kodukoha arengule kaasa aidata.

Paul Kondas võitis veel ühe võitluse. Nimelt taheti otse üle kooliaia ja pargi vedada kõrgepingeliin, postidki pandi püsti. See aga ei oleks kuidagi sobinud. Oleks lastele lausa ohtlik olnud. Lõpuks veeti liin mujalt.

Sunniti lahkuma

Praegu meenutavad seda kõike põlispuud, Kondase nimi ja Aime Kuulbuschi loodud mälestussammas.

Ammu pole ka enam ujuvsilda, mille koolijuhataja koos lastega ehitas, et saaks kiiremini aiatöödele ja ehitusplatsile, hiljem aga oleks lastel otsem kooli käia.

Arutame, et praegu pole silda ehk vajagi, sest kool on kolinud uude suurde hoonesse ja asemele tulnud kultuurimajja sõidetakse autoga. Ega jalagi astuda ole liiga pikk maa.

«Kõige suurem kurbloolus Paul Kondase elus oli see, et ta sai Eesti ühes moodsamas koolihoones lastele tarkust jagada ja eetilisi väärtusi sisendada vaid ühe aasta. Siis tuli Saksa okupatsioon ja ta sunniti lahkuma,» rääkis Mari Vallikivi.

Paul Kondas ei saanud sellest elu lõpuni üle.

Ei oska öelda, mida ta arvaks praegusest puhkealast. Selle muusikaline osa ilmselt meeldiks talle, sest see on omapärane ja natuke iseäralik nagu paljud tema ideedki.

Orelist kiikpink Kondase pargi puhkealal

Reede pärastlõunal lossimägedes jalutajad ei pääsenud enam Teiselt Kirsimäelt järvevaadet nautima. MARKO SAARM

Firmapidu sulges Teise Kirsimäe

ÜLLAR PRIKS
yllar.priks@ajaleht.ee

Eile pärastlõunaks püstitati Viljandi lossimägedes Teisele Kirsimäele hiigeltelk ning niisama jalutajaid sinna enam ei lubatud, sest põllumajandussaadustega tegelev aktsiaselts Farm Plant pidas seal oma juubelipidu.

RENT

Sakala keskuse hallatavate linna maaalade rendihinnad ühe päeva eest

- Laululava 456 eurot
- Teine Kirsimägi 264 eurot
- Kaevumägi 324 eurot
- Sakala keskuse hoov 384 eurot

Allikas: Sakala keskus

Kindla seltskonna koosviibimiseks lossimägedes on luba küsitud ja antud varemgi. Läinudsuvine Reformierakonna suurkogu oli esimene üritus, kuhu pääsesid vaid korraldaja valitud inimesed.

Farm Plant Eesti sekretär Liina Soovere ütles, et lossimäed valiti firma kliendiürituse korraldamiseks mitmel põhjusel. «Esiteks oleme Viljandi firma ja lossimäed pakuvad lisaks ilusale vaatele kena võimalust tutvustada külalistele kohalikku kultuuri,» rääkis ta. «Teiseks on oodata üle 600 külalise ja nii suurt rahvahulka igale poole ei paiguta.»

Farm Planti marketingispetsialist Jaanika Mirka täpsustas, et tegemist on firma 20 aasta juubeli peoga, kuhu pääsevad vaid kutsetega inimesed. «Peamiselt põllumehed ja loomakasvatajad. Kohale on lubanud tulla ka põllumajandusminister.»

Üksiti antakse teada firma nime ja logo muutumisest. 1. juulist kannab aktsiaselts nime Scandagra Eesti.

Ürituse korraldajad on küsinud luba kasutada platsi üle kesköö ning õhtu hilisemasse ossa on planeeritud muusikalist meelelahutust.

Viljandi linnavalitsuse haridus- ja kultuuriameti juhi Tiivi Tiido andmeil võivad avaliku ürituse korraldamiseks linna maal loa saada kõik, kes vajalikud kooskõlastused hangivad ning tingimusi täita suudavad. «Samal ajal ei tohiks konkreetses kohas või selle läheduses olla mõnd varem kinnitatud üritust, mida avaldusel märgitud sündmus segada võiks,» ütles ta.

Taotlusse tuleb kirja panna planeeritava ürituse toimumise aeg, koht ja kirjeldus ning muu ürituse korraldamisse puutuv info, nagu helitehnika kasutamine, osalejate arvukus ja turvalisuse tagamine. Juhul kui avalikus linnaruumis soovitakse korraldada sündmust ajal, mil kehtib öörahu, tuleb selleks taotleda eraldi luba.

«Kui on täidetud kõik õigusaktidega nõutud tingimused ja saadud kooskõlastus, on täiesti võimalik kas või oma sünnipäeva pidada,» lausus Tiivi Tiido.

Näiteks tõi ta olukorra, kus noorpaar soovib lossimägedes pulmatseremooniat korraldada. Ka siis tuleb taotleda luba ja elu üks tähtsündmusi võibki imelises paigas teoks saada. Kõiki avaldusi kaalutakse Tiido jutu järgi eraldi ning kui soovid on põhjendatud, sõlmitakse kokkulepe.

«Põhjendatud juhtudel antakse luba ka territooriumi piirata,» nentis Tiido.

Linna maa kasutamiseks tuleb ametniku sõnul esitada taotlus linnavalitsusele ning eramaal toimetamiseks selle omanikule. Müra või suure rahvahulga puhul on vaja linnalt eraldi luba küsida.

Linna maa kasutamiseks on kehtestatud kindel hinnakiri. Linnavara peaspetsialist Andres Makku teadis, et lisaks Sakala keskuse hallatavale maale on veel pargid, mida on suviti mitmeks ürituseks, näiteks Viljandi pärimusmuusika festivaliks, välja renditud hinnaga 64 senti ruutmeetri eest.

Kui kasutada soovitakse linna maa-ala, mille rentimiseks hinda pole kehtestatud, lahendatakse olukord Tiivi Tiido sõnul vastastikuse kokkuleppe vormis. «Näiteks kui tudengid soovisid linna pargis *happening*'i teha ja korraks territooriumi sulgeda, me selle eest tasu ei küsinud. Küll aga tuleb üritus varem registreerida ja selleks luba küsida.»

PÄRNUMAA KUTSEHARIDUSKESKUS

Põhivastuvõtt erialadele 2013. aastal algab 25. juunil.

DOKUMENTIDE VASTUVÕTT (põhikonkurss): 25. juuni – 25. juuli 2013.

Kutsekeskharidus (põhihariduse baasil):
- arvutid ja arvutivõrgud
- autotehnik
- ehituspuusepp
- ehitusviimistlus
- elektroonikaseadmete koostaja
- keevitaja
- kivi- ja betoonkonstruktsioonide ehitus
- kokk
- koostelukksepp
- logistika klienditeenindaja
- majutusteenindus
- metsamajandus
- müüja
- nõrkvoolusüsteemide paigaldaja
- pagar-kondiiter
- puhastusteenindus (HEV)
- tisler

Kutseõpe põhihariduse baasil:
- aiandus (abiaednik), õppetöö algus jaanuaris 2014, vestlus detsembris 2013 või jaanuaris 2014.
- Arborist, õppetöö algus 12.11.2013 (vestlus 05.11.2013).
- müüja (toidukaupade müüja)

DOKUMENTIDE VASTUVÕTT (põhikonkurss): 25. juuni – 22. august 2013.

Kutseõpe keskhariduse baasil:
- arvutid ja arvutivõrgud (sesoonõpe)
- ehitusviimistlus (sesoonõpe)
- hooldustöötaja (sesoonõpe)
- juuksur
- kosmeetik (spaateenindaja lisaoskusega)
- majandusarvestus ja maksundus (sesoonõpe)
- müügikorraldus
- puidupingitööline (CNC-masina operaator) (sesoonõpe)
- rätsepatöö
- sekretäritöö
- väikeettevõtlus (sesoonõpe)
- ärikorraldus

DOKUMENTIDE VASTUVÕTT (põhikonkurss): 25. juuni – 25. juuli 2013

Põhihariduse nõudeta kutseõpe:
- ehituspuusepp (palkmaja ehitaja), õppetöö algus 07.10.2013.

www.hariduskeskus.ee

Pärnumaa Kutsehariduskeskus
Niidupargi tn 8/12, 80047 Pärnu.
Tel 442 7888, 442 7883. parnumaa@hariduskeskus.ee

KUTSE HEAST KOOLIST

Meiega naeratad!

www.autosoit.ee **Unistuste autokool!**

ROGER PUIT

AS ROGER PUIT OSTAB JÄTKUVALT ERAMETSKONNA LOOMISE EESMÄRGIL

TALUMAID

HOOLI OMA METSA TULEVIKUST. HELISTA TEL 434 7647, 504 1062, FAKS 434 7710. ROGERPUIT@HOT.EE

Eesti ERAMETS

ostame **METSAKINNISTUID**

üle Eesti: tel 507 2544 www.erametsa.ee

METSALE HEA PEREMEES!

OSTAME PÕLLUMAAD

Pakkuda võib ka koos metsa ja hüpoteegiga

PARIM HIND! KIIRE TEHING!

tel 506 9600
ott@apslund.ee

Tööd saab TALATEHASE JUHT

Töö kirjeldus:
- talatehase efektiivne juhtimine ja arendamine
- tootmiseesmärkide tagamine
- korporatiivsete tegevusplaanide ja –strateegiate elluviimine

Ettevõte pakub:
- olulist töökohta globaalses ettevõttes
- väärilist töötasu
- ametiautot ja teisi tööks vajalikke seadmeid

Kandidaadilt eeldame:
- tugevat tootmistöö tausta, kasuks tuleb müügitöö oskus
- kõrgharidust, soovituslikult puidu või juhtimisvaldkonnas
- head inglise keele oskust
- keskmisest paremat arvuti kasutamise oskust (Office)
- iseseisva töö oskust, tulemustele orienteeritust
- avatust ja oskust arendada suhteid kaastöötajate ja klientidega

Lisainfo: talatehase juht kuulub Imavere Saeveski juhtkonda ja allub Imavere Saeveski juhile. Talatehase toodang realiseeritakse Jaapanis. Talatehase juhile allub 59 töötajat.

Huvilistel palume saata oma elulookirjeldus, motivatsioonikiri ja palgasoov hiljemalt 8. augustiks aadressil Katrin Koovit, Stora Enso Eesti AS Imavere Saeveski, 72401 Imavere vald, Järvamaa või e-posti aadressil katrin.koovit@storaenso.com. Info telefonil 520 1755.

rethink. storaenso

Stora Enso Eesti AS, Imavere Saeveski. Stora Enso on ülemaailmne metsatööstuses tegutsev ettevõte, mis toodab paberit, pakendeid ja puidutooteid. Stora Enso Eesti AS on kontserni puiduvarumis- ning tootmisüksusi koondav ettevõte Eestis, mis annab ettevõtte kahes tootmis- ja varumisorganisatsioonis tööd rohkem kui viiesajale inimesele. Imavere Saeveski on firma suurim üksus, mis koondab enda alla saeveski, komponendi-, tala- ja pelletitehase ning kus töötab 327 inimest.

www.storaenso.com/

ANNAME ÄRA!
Kui ostad üle 100 m² katuse koos paigaldusega, anname tasuta kaasa liistud ja korstnaplekid.

M&M Toode
VÕTMED KÄTTE PLEKITÖÖD

Teraskatused, vihmaveesüsteemid, katusetarvikud ja plekksepatööd.
MÜÜK JA PAIGALDUS.

SUVINE SOODUSTUS
katuseprofiilidele TP20 ja kiviprofiil!

Koidu t 13, Viljandi · tel/faks 433 7100 · gsm 509 9543 · www.toode.ee

Väikelinn ja provintsiteater küll, aga noorte arvates selge plussmärgiga

TIINA SARV
tiina.sarv@ajaleht.ee

Ugala trupiga liituvale kuuele noorele lavastajale ja näitlejale kultuuriakadeemia teatrikunsti eriala tänavukevadisest üheksandast lennust pannakse suuri lootusi.

Õigemini on Adeele Sepp, Klaudia Tiitsmaa, Marika Palm, Vallo Kirs, Rait Õunapuu ja Kristian Põldma ise oma senise tegevusega need lootused äratanud.

«Nad on mu lemmikud — ülimalt tegus ja ettevõtlik seltskond! Nad julgevad ise mõelda, neil on ideid. Sel on suur väärtus, sest sageli noored lihtsalt tulevad ja ütlevad: «Tehke minuga midagi!» Hoian neile tohutult pöialt. Usun, et nad annavad teatrile hea värvi ja värske näo,» ei hoia Ugala eelmine kunstiline juht Indrek Sammul kiidusõnu kokku.

«Vallost ma üldse ei räägi: lisaks sellele, et ta on võimekas lavastaja, on ta ka hea näitleja. Adeele ja Marika on head näitlejad, aga ka edukad lavastajad,» tunnustab ta noorte mitmekülgsust.

Ja lavastaja Taago Tubin lisab: «Nad on andekad, aga ka ärksad ja söakad inimesed, kelle suhtumine teatritööse äratab tugevaid lootusi nii nende enda kui Ugala tulevikku silmas pidades. Olen väga rõõmus nende tuleku üle ja usun, et nad leiavad siin põnevaid väljakutseid.»

Aeg on ees

Seda, kas Vallo Kirsist saab Eesti teatri uus Elmo Nüganen, nagu ajakirjanduses on juba jõutud välja pakkuda, näitab aeg. Kindlasti tuleb neilgi noortel loomingulisi tagasilööke ja ebaõnnestumisi. See on paratamatu. Samas on selge, et tegemist pole väikese meteoriidipilvega, kes kiidulaulu paistel korraks särama lööb ja siis kaob.

Istume Ugala mugavas puhketoas. See on esimene kord, kui puutun nendega kokku teisiti kui saalis publiku hulgas olles. Mu vestluskaaslaste silmad säravad ja pead on plaane täis.

Küsin kõigepealt, miks just nemad on viieteistkümnest need kuus, kes Ugalasse tulevad. Kas see oli teatri valik või sõpruskonna kokkujäämise soov?

Vallo Kirs selgitab: «Algus oli siis, kui Indrek Sammul oli Ugala loominguline juht. Tema seda asja suunas: oli meie kursuse ettevõtmiste juures, jälgis meie käekäiku, kutsus meie kuue seast inimesi teatrisse lavastama ja näitlema. See on olnud loogiline protsess. Ja kui tuli Margus Kasterpalu, jätkas ta sama teed. Ta teadis, et meie huvi on siia tööle tulla, ja see kattus tema huvidega. Tahtsime väga kokku jääda ka pärast kooli.»

Kõneldes vabadusest kollektiivi uute liikmetena ise otsustada, rõhutavad noored, et vabadus ja vastutus käivad käsikäes. Nad usuvad, et neil on palju vabadust kaasa rääkida asjades, mis on neile olulised ja teatrile vajalikud.

Lootusrikkad muutused

«Teater ootab meilt pealehakkamist ja pakkumisi, mida muuta või teistmoodi teha,» arvab Rait Õunapuu.

Noored ütlevad, et soovivad säilitada Ugala senist publikut ja tema nõudmistele vastu tulla, ent samas kaasata nooremaealisi vaatajaid ja nende maitset arvestades repertuaari täiendada.

«Tahame rohkem väljasõiduetendusi anda, aga selleks et inimesed kaugemalt meid vaatama tuleksid, peame enne ise välja minema,» lausub Kristian Põldma.

Praegu, õigemini küll sügisel, kui sisehooaeg taas algab, võib kõiki kuut näha «Sajandis» ja «Idioodis». Üks või teine teeb kaasa ka muudes lavastustes, nagu «Väike raha», «Õed nõiduses» ja «Minu isa 20 aastat hiljem». Loodetavasti jääb mängukavva ka «Arioso».

Proovid käivad Anton Hansen Tammsaare «Vanade ja noorte» instseneeringuga, mille lavastab Vargamäe rehetares Vallo Kirs. Järgmisena toob Adeele Sepp publiku ette «Y-generatsiooni». On tulemas ka suurem komöödia, milles osalevad enamasti noored, see on Carlo Goldoni «Kahe isanda teener».

Adeele Sepp annab teada, et 20. augustil on Viljandis Kaevumäel taasiseseisvumispäeva kontsert — uuspatriootlik laulupidu, kus noortel on võimalus üles astuda omaloodud isamaalise hõnguga lauludega.

«Oodatud on kõik, olenemata nahavärvist, keelest, vanusest või millest tahes. Õhtu lõpetab Vennaskond. Pidu on tasuta ja «Y-generatsiooni» korraldusmeeskond ootab kõiki sellest osa saama.»

Noored räägivad ka teatrikohvikule elu sisse puhumisest.

«Tahame teha korra kuus kohvikuõhtu: etendada monotükke ja muud,» märgib Adeele Sepp. Klaudia Tiitsmaa ja Marika Palm lisavad, et nad unistavad lastehommikutest pannkookide ja toredate etendustega.

Viljandi kodanikud

«On hea meel, et me Viljandisse jäime,» kinnitab Marika Palm ning Rait Õunapuu jätkab: «Hooaeg algab väikese aktsiooniga. Kavatseme minna kuuekesi linnavalitsusse ja end Viljandi kodanikeks registreerida, et näidata oma pühendumist ja kuulumist sellesse linna. Soovime kaasa rääkida Viljandi elus.»

Ta leiab, et Viljandi väiksusel on omad võlud. «Tahame inimestes tekitada tunde, et siin ei ole miinusmärgiga provintsiteater ja -linn, vaid plussmärgiga.»

Vallo Kirs nendib selle peale, et nende esimene lavastus «Kardemoni linna röövlid» oli tähenduslik. «Minu jaoks on Viljandi sellest saadik Kardemoni linn. Tunnen siin päris paljusid inimesi. Kõnnin mööda tänavat, annan kätt ja tervitan. Kui hästi läbi saada, on see ilus ja armas koht, kus elada.»

JAANUS LAAGRIKÜLL

Tuleme ja muudame maailma pisut paremaks: vasakult Rait Õunapuu, Marika Palm, Klaudia Tiitsmaa ja Adeele Sepp, tagareas Vallo Kirs ja Kristian Põldma.

KÜSIMUSED

1. Palun tutvustage ennast natuke lähemalt: kust te pärit olete ning miks valisite näitlejatee ja Viljandi kooli?
2. Millised lootused ja kõhklused teil Ugalas tööle asumise eel on?
3. Mis on teie senised suuremad teatrielamused, mille olete saanud publiku hulgas saalis istudes?
4. Mis täidab teie elu peale teatri?

Kristian Põldma

1. Olen pärit Tartust. Teatrit sattusin tegema keskkoolis. Seisin keset koridori ja mõtlesin: «Kas väitlus või näitlus?» Ühe ilusa emotsiooni ajel pöörasin näiteringi ukse poole ja pole seda seni kahetsenud. Viljandi on Tallinnast umbes kolm korda ilusam ja seitse korda rahulikum linn, sestap soovisin tulla ka siinsesse kooli.

2. Koolilõpetaja on kõige targem ja ettevõtlikum inimene maailmas. Loodan südamest, et Ugala minu tegutsemistuhinat lihtsalt ei säilita, vaid veel ja veel kasvatab.

3. Olen seda meelt, et saalis istudes võib saada elamusi, kuid tõeliste kogemuste saamiseks peab vaataja oma mugavalt toolilt lahkuma ja kunstnike loodud maailma päriselt sisenema. Minu eredaim kogemus oli Londonis, kus näitleja kutsuvast käest kinnivõtmine viis mind kohta, mida teame vaid mina ja see näitleja.

4. Olen liiga noor, et oma elu millegi kindlaga täita. Kuniks jõudu, seniks otsinguid ja eneseharimist!

Adeele Sepp

1. Olen mandristunud saarlane: juured saarel, üles kasvanud väikelinnas Tõrvas. Esimesed väikesed rollid mängisin juba päris pisikesest peast vanaema Salme Sepa juhendamisel meie maakoha köögipõrandal. Seega oli näitlejatee valik mingis mõttes intuitiivne ning ulatub varasemasse aega kui kultuuriakadeemia etenduskunstide osakonda astumine. Teatrikool oli loomulik jätk, leidmaks erinevaid vahendeid, kuidas ennast maailmale väljendada. Tulin Viljandi kooli, sest siin on iseseisvate teatraalide kasvulava ning vaimustavalt kodune ja ilus linn, kus elada.

2. Noore teatriinimesena olen teotahet ja indu täis, seega ei ole kõhklustest veel haisugi. Tahan anda oma panuse Viljandisse. Loodan, et Ugala astub linnale lähemale. Kavatseme selle nimel pingutada. Unistan Viljandi teatrist, mis on viljandlaste kohtumispaik, kus peale kvaliteetse teatrikunsti saab nautida head jutu- ja mõttekaaslust. Unistan õnnestunud dialoogist teatrirahva ja publiku vahel.

3. Tore on tõdeda, et see nimekiri tuleks etteloetuna liialt pikk, mistõttu piirdun kolmega: Uku Uusbergi «Pea vahetus», Ivar Põllu «Naised vallutavad maailma» ja Taago Tubina «Arioso».

4. Fotograafia, muusika ja sport ehk siis kõikvõimalikud teised kultuuri- ja kunstivormid. Olen õnnelik, et minu eriala haarab mingis mõttes kogu mu elu. Ma pole sellest veel tüdinenud.

Vallo Kirs

1. Olen pärit Rakverest. Näitlejapisiku sain juba Rakvere gümnaasiumi kooliteatris, mida juhendas Aili Teedla. Õppisin pärast keskkooli lõppu paar aastat Tartu ülikoolis ajalugu. Tahtsin end üldhumanitaarselt harida ja leida oma teed. Siis aga ei suutnud enam kiusatusele vastu panna ning tulin Viljandi kultuuriakadeemiasse näitleja ja lavastaja erialale katsetama, sest minu head sõbrad Tõnis Niinemets ja Liis Lindmaa Rakvere gümnaasiumi näiteringist olid siin kaheksandas lennus juba õppimas. Tänu neile sain aru, mis on Viljandi teatrikooli eelised ja tugevused keskkonnana, ning otsustasin end vähemalt neljaks aastaks Viljandiga siduda.

2. On hea meel, et olen Ugala teatri maja ja inimestega juba päris tuttav. Nimelt oleme kooli ajal paljudes Ugala lavastustes kaasa teinud ja teatrimajas oma lavastusi välja toonud. See on muutnud siinse keskkonna väga koduseks. Mulle meeldivad Ugala inimesad ja see loominguline potentsiaal, mis ootab realiseerimist — tihtipeale on tunne, et inimestesse ja asjadesse on akumuleerunud kasutamata energiat.

Nelja teatrikoolis veedetud aasta jooksul on tekkinud palju mõtteid, mida tahan just Ugalas teostada. Teisalt tunnistan endale, et mul on veel väga palju õppida. Viljandi kui eluja loomekeskkond ei ole ennast minu jaoks ammendanud. Risti vastupidi: Viljandist on saanud ka minu kodulinn.

3. Mulle on väga meeldinud Uku Uusbergi lavastused ja tema käekiri. Samas on minu teatrimaitse lai ja ma ei ei kujutaks ette, et mul on üks kindel maitse-eelistus või eeskuju. Sõltuvalt materjalist või teemast olen imetlenud nii Kristian Smedsi kui Elmo Nüganeni lavastusi.

4. Käin jooksmas ja mängin jalgpalli. Loen ja vaatan filme. Kuulan head muusikat. Hakkasin hiljuti Klaudia tungival palvel pühapäeviti kokkama. Endale ja oma lähedastele tuleb aega leida.

Klaudia Tiitsmaa

1. Olen pärit Kesk-Eesti väikelinnast Türilt. Minu ema oli näiteringi õpetaja Türi majandusgümnaasiumis, mis tänaseks kannab nime Türi ühisgümnaasium. Näiteringis hakkasin käima alates viiendast klassist. Natuke enne põhikooli lõppu olin seda vähest, mille näiteringist sain, nõnda armastama hakanud, et edasine oli mõttes juba otsustatud. Kohe pärast gümnaasiumi lõppu astusin Viljandi kultuuriakadeemiasse näitleja erialale.

Kalju Komissarov on olnud mu suurim õpetaja selles koolis. Tema esimeste tarkuseterade hulgas oli lause: «Kui midagi teed, siis selle pärast, et ei saa mitte vaiki olla!»

See lause on mind kogu kooliaja saatnud, sest tõepoolest, teater on minus see hääl, mis tuleb sügavalt sisemusest iga kord, kui lavale astun või saalist etendust vaatan. Teater on mulle teine ja võrdne keel mu emakeele kõrval.

2. Ma ei karda suurt midagi. Maja on tuttav, inimesed seal sees samuti. Teatriinimesed on avatud silmadega ja üsna arusaajad. Seni on olnud hea tunne — tunne, et olen oodatud.

Loodan, et meie kuuene punt püsib kindlalt koos ja suur Ugala maja saab natuke ka meie värvi värvitud.

3. Varem, enne kooli, kui teatris käisin, istusin mugavalt toolil ja nautisin etendust. Mulle meeldisid peaaegu kõik lavastused, mida vaatamas käisin. Tudengina hakkasin aga väga kriitiliselt hindama iga hingetõmmet laval. Loo nautimine on jäänud teisejärguliseks. Nüüd, kui olen lõpetanud... Olen mõnda aega püüdnud lasta ennast lool kanda ja kriitikameelel teisejärgulist tööd teha. Pärast etendust jõuab ka analüüsida.

Seega ei ole mul olnud ühte või kahte suurt teatrielamust. On olnud üsna palju suuri teatrielamusi, igaüks neist eri kriteeriume silmas pidades.

4. Esiteks. Mul on väga tore vanaema, kes aeg-ajalt kutsub kogu vahmiili kokku. Seega käin tihti kodus, et mitte sugulasi ja vanemaid ära unustada.

Teiseks. Et mu mõlemad vanemad on kunstnikud, siis on mul kodus vabal ajal palju teha. Mulle meeldib joonistada ja maalida. Armastan väga ka õmmelda ja ema jälgedes teen vahel mõne tekstiilist nuku, kuigi mina teen üldjuhul ikka loomi.

Kolmandaks. Peale kõige muu meeldib mulle väga ka süüa teha. Vahel näen mõnd retsepti unes või turgatab mõni lausa keset proovi pähe. Sellisel juhul püüan selle vabadel hetkedel kohe kokku keeta. Karta on, et tulevikus võin oma lapsed paksuks söötа.

Ja veel. Suure osa mu vabast ajast võtab teki all silmad kinni vedelemine. Seda armastan ma ka meeletult.

Marika Palm

1. Olen sündinud Tallinnas, aga pool elust elanud Tartus. Ise pean end rohkem tartlaseks.

Umbes nelja-aastasena trammis teel Balti jaama olevat ma kõva häälega rääkinud, kuidas minust saab suur Hollywoodi näitleja. Hollywood Hollywoodiks, aga soov näitlejaks saada on mul peas olnud juba varasest lapsepõlvest saadik. Vahepeal unistused küll muutusid: tahtsin saada näiteks merebioloogiks ja loomaarstiks.

Viljandisse katsetele tulin mõttega, et sisse ma niikuinii ei saa, aga olen vähemalt proovinud, süda on rahul ja võin eluga edasi minna. Sain aga sisse ja elu muutus.

Miks Viljandi? Olin sellest koolist palju head kuulnud ja minu koolilõpuaastal olid just siin katsed.

2. Üks lootus on, et Ugala muutub hästi avatuks, astub dialoogi Viljandi linna ja inimestega. Isiklikus plaanis ootan palju põnevaid proovikivisid nii näitleja kui lavastajana.

Kõhklusi pole. Milleks kõhelda? Tegutsema peab!

3. «Koturnijad», «Pea vahetus», «Hecuba pärast», «Arioso», «Birkenruh' episood. Kurb armulugu», Urmas Vadi lavastused.

4. Olen Viljandi loomade varjupaigas vabatahtlik ja püüan seda igakülgselt toetada: aitan leida vabatahtlikke ja hoiukodusid, tegelen loomadega, pildistan, reklaamin, käin koolides. See on teatri kõrval mu teine suur kirg ning võtab enamiku vabast ajast. Veel on mulle tähtsad lähedased, reisimine, kodu, raamatud, filmid... nagu elu ikka.

Rait Õunapuu

1. Olen Rait Õunapuu ja juba mõnda aega olnud 23-aastane. Pärit olen Kesk-Eestist Järva-Jaanist, kus lõpetasin ka keskkooli. Sain kultuuriakadeemiasse sisse kohe pärast gümnaasiumi lõppu. Ilmselt edevusest ja teatavast kuulsusehimust võtsin umbes kaheksandas klassis endale täiesti tühja koha pealt eesmärgi, et minust saab näitleja. Ainus eeltöö oli välja arvutada, kumb teatrikool minu lõpetamise aastal katseid korraldab, ja teada saada, mida seal minult nõutakse. «Õnnelikuks võitjaks» osutus Viljandi kultuuriakadeemia. Järgmised viis aastat vastasin tulevikku puudutavatele küsimustele peaaegu alati, et kui õnne on, siis sinna lähen.

Enne sissesaamist ei teadnud ma teatrist ega teatrikoolist suurt midagi. Viljandi tudengid olid juba siis pildil ja see oli otsekui lisaväärtus. Lisaks Kalju Komissarov.

2. Lootusi ma teatrile ei esita, sest olen selles kollektiivis juba mõnda aega tegutsenud ja toimemehhanismidega tuttav. Lootused panen rohkem endale ja oma loomingule. Sellele, et ma nüüd, pärast kooli, teatris kuidagi puhkema ei jääks, vaid rabeleksin ikka edasi. Loodan, et tulevased kolleegid ja publik minult midagi saavad, et mul on midagi pakkuda.

Kõhkluste koha pealt on veel keerulisem. Või mis siin ikka kõhelda? Olen elanud põhimõttega «Kui kõhkled, ära tee!». Ju siis ei kõhkle.

3. No viimane kõige tugevam emotsioon nii saalis istudes kui sealt väljudes oli ikkagi «Arioso». Imelik küll nüüd oma kursuse diplomilavastust sedasi avalikult kiita, aga see oli tõesti täiuslik tervik. Teatrielamusi ei sünni minu jaoks just tihti — olen üsna kriitilise meelega teatrikülastaja.

4. Et kool ja teater, mis seni koos eksisteerisid, röövisid peaaegu kogu mu aja, siis millegi muuga tegelda pole viimastel aastatel jõudnudki. Eks ma väikestviisi loe ja kirjuta, aga need on justkui ametieeldused. Mulle meeldib mõelda, et mu elu täidavad sõbrad. Nendega on kõige parem vaba aega veeta. Pole isegi vahet, kuidas.

ARVAMUS

PEETER RAUDSEPP,
lavakunstikooli juhataja

Mina õpetasin Viljandi üheksandat lendu kahel esimesel aastal. Neil oli raske, sest nende eelkäija oli niinimetatud Von Krahli kursus. Nemad olid nagu natuke mahajäetud: vanemad kolleegid olid juba Tallinnas, tegid lavastusi. Sellegipoolest olid nad tublid ja visad.

Sel kursusel olid väga võimekad tüdrukud, poisid hakkasid hiljem neile järele võtma. Lahtiminek oli teisel aastal. Meenub üks talvine erialaeksam, mille kõik tegid väga hästi. Esimesed kaks aastat töötasime nendega väga põhjalikult, kahel viimasel aastal kandis see lõpulavastustes vilja.

Iga kursuse näo määrab juhtoinas. Sel kursusel oli neid õnneks kolm: Vallo Kirs, Adeele Sepp ja Marika Palm. Nemad on ka kõige rohkem lavastusi teinud. Kui on selliseid inimesi, kes suudavad ideid genereerida ja neid kõikidele takistustele vaatamata ellu viia, tõmbab see ka teised kaasa. Lisaks õppejõudude ideedele on tähtis õpilaste endi keskel tekkinud sünergia — väljastpoolt ei saa anda kõike, ka seestpoolt peab midagi tulema.

Ma ise läksin 1996. aastal koos viie kursusekaaslasega Rakverre. Me ei tahtnudki kõike lammutada, vaid leida kokkupuutepunkte vanemate olijatega. Loodan, et hoolimata sellest, kui keeruline on ennast Viljandist kogu ülejäänud Eestile kuuldavaks teha, leiavad need noored oma turuniši üles ja inimesed hakkavad Viljandis vaatamas käima just seda, mida nemad on teinud.

Ootan, et Ugalas hakkab midagi muutuma.

Haruldane eri tahkudega lehvik

Neli aastat tulevasi näitlejaid ja lavastajaid õpetanud Jaanika Juhanson ütleb, et kõik üheksanda lennu noored on talle olulised ja kallid. Ta on valmis iseloomustama neid kuut, kes on oma lähema tuleviku sidunud Ugalaga.

«Rait tuli kooli särava päikesepoisina, kel algul oli isegi raskusi mõistmisega, mis teater on. Ta on teinud kooli jooksul kardinaalse muutuse ja arenenud mõtlevaks nooreks professionaaliks, kes samas on säilitanud loomuomase heatahtlikkuse ja rõõmsameelsuse.

Kirstiani imetlen tema eripärase mõtlemise, radikaalsuse, isepäisuse ja intellekti pärast. Ka näitlejana on ta huvitav ja isikupärane.

Vallo on loomult juhtfiguur. Tema eetilisuse ja uute väärtuste otsingud on väga sümpaatsed. Usun, et Vallo tulevikku kuuluvad võrdselt juhtimine, lavastamine ja näitlemine — kõigi puhul võib lootusrikkalt eesolevat oodata.

Adeele on isiksusena hämmastavalt täiskasvanu — küps ja eri nähtusi mõtestav inimene. Lai näitlejaväli muhedast koomilisusest tugeva saatusliku naise rollini muudab ta minu silmis üheks inspireerivamaks naisnäitlejaks Eestis.

Võib-olla ma liialdan pisut, aga Klaudia on sündinud näitleja. Selle ara ja natuke uisapäise tütarlapsega, kes meile õppima tuli, on toimunud tõeline murrang. Tema mõttemaailm on kummaline ja huvitav. Mulle on Klaudia ikka saladuseks jäänud.

Marikal on huvitav karakteriloomise oskus. Ta on väga soe ja eetiline, kõike ja kõiki hoidev. Seda tõestab ka tema tegutsemine loomakaitse vallas. Marika ja Adeele koostöised, aga ka eraldiseisvad lavastamisotsingud on väga põnevad.

Need kuus noort moodustavad haruldase lehviku: nad väljendavad erinevaid ja huvitavaid tahke, on aga ometi koos. Mulle meeldib, et neil on inimlik taust paigas. See on uus värske põlvkond, kes mõtleb ja hoolib.»

TIINA SARV

PIKK STAAŽ

Vanasti pandi laternapost kiiresti püsti, nüüd tuleb aga palju paberit määrida

KARL-EDUARD SALUMÄE
karl.salumae@ajaleht.ee

Kõo vallavanem Tarmo Riisk ja Pärsti vallavanem Erich Palm on juhtinud omavalitsust üheksakümnendate aastate algusest saadik ning nad ütlevad kui ühest suust, et bürokraatiat on vahepeal kõvasti juurde tulnud.

Peale kahe nimetatu on Viljandimaal kaks aastakümmet katkematult omavalitsusjuhi ametis olnud veel Kolga-Jaani vallavanem Kalevi Kaur. Sealjuures on tema staaž kõige pikem.

«Sakala» palvele oma vallavanemaajast kõnelda ütleb Kalevi Kaur aga viisakalt ei, tuues põhjenduseks, et talle ei ole lehte pääseda üldse tähtis. Tarmo Riisk on intervjuuga pikemalt kaalumata nõus, kuid palub hiljem tagasi helistada, sest parasjagu käib koosolek. «Kalevi Kaur on ka siin,» mainib ta.

Naabervaldade veteranjuhte seob 20 aastast pikem tutvus ning nagu Tarmo Riisk hiljem välja toob, oli Kolga-Jaani ametivend algusaegadel üks neist, kelle kõrvalt kõike käigu pealt sai õpitud.

Ka Erich Palm ei hakka «Sakala» soovi peale tõrkuma, kuid sedastus, et tema on üks kolmest Viljandimaa vallavanemast, kes on 20 aastat samas ametis olnud, paneb teda üllatuma. «Ei või olla. Ma pole veel nii vana meeski!» lausub ta.

Ettepanek praegustelt vallavolikogu esimeestelt

Tarmo Riisk oli 1992. aasta sügisel äsja kolmekümnendate eluaastate keskpaika jõudnud ja ametis kolhoosi osakonnajuhatajana, kui toonane Kõo vallavanem, endine külanõukogu esimees Ain Vahtra pani talle ette valimistevahelisel perioodil enda asemel valda juhtima hakata.

«Temal sai mõõt täis ning ta tahtis sellest ametist lahti saada,» meenutab Riisk. «Et kolhoosivärk oli lõpukorral, jäin pärast puiklemist nõusse. Kui 1993. aasta valimistega tulid volikogu esimeeste kohad, mida enne eraldi ei olnud, hakkas Ain volikogu esimeheks ja on seda seniajani.»

Enne Viljandi bussipargi peainsenerina töötanud Erich Palm sai vallavanemaks 1993. aasta kohalike valimiste järel, olles 31-aastane. Temal soovitas kandideerida Jaan Mätas, kes on samuti praegu vallavolikogu esimees. Tõsi, «süüdlasi» selles, et asjad just nii läksid, oli rohkem. Näiteks Palmi vana koolivend Ülar Vahtramäe Järvamaalt. Too oli talle öelnud: «Kui võimalus antakse, siis proovi.»

Tarmo Riisk meenutab, et üheksakümnendatel oli vallavanema amet ühtaegu keerukine ja põnev. «Kõik oli uus, iseendal tuli palju otsustada ja vastutada. Keegi ei teadnud täpselt, kuidas vallavalitsuse töö peaks käima. Suuremalt jaolt käis asi katse ja eksituse meetodil.»

Erich Palm tõdeb, et käigu pealt õppimist tuli ette esimese kahe, kui mitte kolme valitsemisperioodi jooksul. Õnneks oli palju neid, kes aitasid omavalitsuse juhtimise kunsti selgemaks saada, näiteks Euroopa Liidu välisfondid.

«Kohe tuleb meelde Konrad Adenaueri fond. See korraldas omavalitsusjuhtidele pikki ja sisukaid koolitusi,» on Palm tänulik.

Asjaajamine on paberirohke ja aeganõudev

Kui küsin Erich Palmilt, kui palju on vallavanema amet 20 aastaga muutunud, saan vastuseks: «Toonane ja praegune töö erinevad nagu öö ja päev.» Palun selgitust.

«Kui keegi mulle 1993. või 1996. aastal ütles, et kuskil on vaja mõni tänavavalgustuspost püsti panna, siis julgen väita, et kui valla kassas oli vähegi raha ja valitsuse liikmed jõudsid üksmeelele, et seda posti on vaja, oli see hiljemalt kuu aja pärast püsti ja pirn põles. Nüüd hakkab samasuguses olukorras kõigepealt pihta ebanormaalselt pikk planeerimine ja see on tavakodanikele vastuvõetamatu. Vaja on ehitusluba, vahel ka detailplaneeringut, eelarvesse raha ja volikogu otsust. Kogu see kadalipp tuleb läbi käia.»

> **Keegi ei teadnud täpselt, kuidas vallavalitsuse töö peaks käima. Suuremalt jaolt käis asi katse ja eksituse meetodil.**
>
> TARMO RIISK, Kõo vallavanem

Palm möönab siiski, et tänu kõigele sellele on valitsemine ausam ja läbipaistvam. Kas aga ka harilikule inimesele arusaadavam, on tema meelest kaheldav.

«Kodanikele jääb kergesti mulje, et vanasti tuldi ja tehti asi ära, aga nüüd ainult jutustatakse. Ja isegi kui miski kolme aasta pärast tõesti tehtud saab, on positiivne emotsioon oluliselt nõrgem.»

Ka Tarmo Riisk nimetab esimese asjana bürokraatia märkimisväärset suurenemist, kui pärin, mis talle vallavanemaks olemisega seoses kõigepealt meenub.

«Mul tuleb meelde, kuidas alguses pidi valla aruande tegema masinakirjas. See käis läbi kahe kopeeri ja oli 12 lehekülge pikk. Kui tulid arvutid, oli jutt, et kohe-kohe see paberimajandus kaob. Nüüd läheb iga kvartal üks suur alus paberit.»

Erich Palm toob sama küsimuse peale välja, et Pärsti vallas on tehtud mitu otsust, mis on olnud oma ajast ees.

«Üks keerulisemaid oli see, kui me hakkasime Jämejalale pansionaati tegema. Riiklik poliitika ei näinud sellist asja ette. Arvati, et me oleme põrunud, ja küsiti, miks me sellist asutust ehitame. Mäletan, et volikogu hääletas seda küsimust kolm korda ning arutelud olid väga rasked.»

Samasugune olukord tekkis Palmi sõnul siis, kui vald Pärile 2002. aastal lasteaeda hakkas rajama.

> **Kodanikele jääb kergesti mulje, et vanasti tuldi ja tehti asi ära, aga nüüd ainult jutustatakse.**
>
> ERICH PALM, Pärsti vallavanem

«See aeg mitte keegi teine veel uusi lasteaedu ei ehitanud. Avaldati samuti arvamust, et see on ennekuulmatu. Arutati, et meil on ju tühje kortereid ja lasteaia võiks nendesse kolida. Nüüd võib öelda, et pärast meid on nii mõnigi linn ja vald sama teinud.»

Amet on andnud huvitavaid kogemusi

Kõo vallavanem nendib, et omavalitsuse juhtimine on ajamahukas töö ning sageli tuleb seda teha perega koos olemise arvelt.

«Samas on selles ametis ette tulnud palju huvitavat,» ei jäta Tarmo Riisk lisamata. «See võis olla 1994. aastal, kui käisime Rootsis oma sõprusvallal külas. Rootsi kuningaga koos lõunat süüa on ikka suur asi ja ilus mälestus!» lausub ta ning puhkeb naerma.

Erich Palm on saanud oma töös kogemusi, mis on vaat et uskugi muutnud. Ta toob näiteks kokkupuutumise Anu Raua ja Heimtalist läbi käinud kultuuritegelastega.

«Vanasti oli kips minu jaoks ilus ja moodne. Nüüd ütlen, et see ei kõlba mitte kuskile. Väärtushinnangud on muutunud. Olen hakanud enam väärtustama oma juuri. Ka mulginduse juurde jõudsin ma selle kaudu,» kõneleb Palm, kes on muu hulgas mulgi kultuuri instituudi vanem.

Pärsti vald on üks neist omavalitsustest, kes eesootavate kohalike valimistega ajalukku lähevad, saades osaks Viljandi rõngasvallast. Erich Palm kandideerib selle vanemaks.

Tarmo Riisk ütleb, et temal oli kindel plaan enam mitte kandideerida, kuid asja võib muuta Kirivere kooli tuleviku küsimus.

«See peaks jätkama põhikoolina,» rõhutab ta. «Vahepeal oli meil kooli minevaid lapsi tõesti vähe, aga järgmistel aastatel ei lähe sinna mitte viis, vaid vähemalt kümme, mõnel aastal isegi 15-16 last.»

Kõige sellega, mis puudutab kooli, tuleb Tarmo Riiski sõnul ümber käia hästi ettevaatlikult. «Ei tohi teha lollusi, mida pärast kahetsed.»

Kõo vallavanem Tarmo Riisk mäletab, et kui tulid arvutid, räägiti, kuidas paberimajandus varsti kaob. Tegelikkuses on paberihunnikute ühest kohast teise liigutamist juurde tulnud. Pilt on tehtud 2005. aasta lõpul.

Erich Palm sai Pärsti vallavanemaks 1993. aasta kohalike valimiste järel. Tänavuste valimistega saab sellest omavalitsusest ajalugu, sest moodustatakse uus rõngasvald. Foto pärineb 1996. aastast. 2 × ELMO RIIG

PLASTO®

AKNAD • UKSED

AASTAST 1991

SUVE KUUMIM PAKKUMINE!

3.-10. JUULI

KÕIK PLASTO AKNAD SUVISELT SOODSA HINNAGA!

PUHKA SUVEL, MAKSA SÜGISEL!
PLASTO JÄRELMAKS

OSTA PLASTO KINKEKAARTE!

Green Line

KÖMMERLING®
Nr 1 PVC aknaprofiilide tootja Euroopas

PLASTO AKNATEHAS:	PETERBURI TEE 92D, 11415 TALLINN	(+372) 622 1500 · INFO@PLASTO.EE	AVATUD: E-R 08.00 - 18.00 · L 09.00 - 14.00 LADU: E-R 08.00 - 18.00 · L, P SULETUD
PLASTO MUSTAMÄE:	SÕPRUSE PST 222, 13412 TALLINN	654 2545 · MUSTAMAE@PLASTO.EE	AVATUD: E-R 09.00 - 18.00 · L 10.00 - 15.00
PLASTO ÕISMÄE:	ÕISMÄE TEE 1A, 13514 TALLINN	639 5500 · OISMAE@PLASTO.EE	AVATUD: E-R 09.00 - 18.00 · L, P SULETUD
PLASTO LASNAMÄE:	PUNANE 40, 13619 TALLINN	635 2000 · LASNAMAE@PLASTO.EE	AVATUD: E-R 09.00 - 18.00 · L 10.00 - 15.00
PLASTO TARTU:	RIIA 24A, 51010 TARTU	742 7470 · TARTU@PLASTO.EE	AVATUD: E-R 09.00 - 18.00 · L 10.00 - 15.00 LADU: E-R 9.00 - 17.00 · L, P SULETUD
PLASTO PÄRNU:	PAPINIIDU 5A/1, 80042 PÄRNU	442 0136 · PARNU@PLASTO.EE	AVATUD: E-R 09.00 - 18.00 · L 10.00 - 15.00 LADU: N 14.00 - 17.00 JA R 09.00 - 12.00
PLASTO RAKVERE:	LAADA 3A, 44310 RAKVERE	322 7785 · RAKVERE@PLASTO.EE	AVATUD: E-R 09.00 - 18.00 · L, P SULETUD
PLASTO HAAPSALU:	POSTI 41, 90507 HAAPSALU	473 7400 · HAAPSALU@PLASTO.EE	AVATUD: E-R 09.00 - 18.00 · L 10.00 - 15.00 LADU: K 09.00 - 12.00 · N 15.00 - 18.00
PLASTO NARVA:	RAHU 36A, 20604 NARVA	356 0291 · NARVA@PLASTO.EE	AVATUD: E-R 09.00 - 18.00 · L 10.00-15.00
PLASTO JÕHVI:	RAKVERE 11, 41531 JÕHVI	337 0164 · PLASTOJOHVI@PLASTO.EE	AVATUD: E-R 09.00 - 18.00 · L, P SULETUD
PLASTO VILJANDI:	TALLINNA TN 11, 71012 VILJANDI	433 3651 · VILJANDI@PLASTO.EE	AVATUD: E-R 09.00 - 18.00 · L, P SULETUD
PLASTO SAAREMAA:	TALLINNA TN 27, 93811 KURESSAARE	473 1336 · SAAREMAA@PLASTO.EE	AVATUD: E-R 09.00 - 17.00 · L, P SULETUD
PLASTO PÕLVA:	KUUSE 2/JAAMA 14, 63303 PÕLVA	799 1717 · POLVA@PLASTO.EE	AVATUD: E-R 09.00 - 18.00 · L, P SULETUD
PLASTO PAIDE:	VEE TN. 1, 72713 PAIDE	384 7040 · PAIDE@PLASTO.EE	AVATUD: E-R 09.00 - 18.00 · L, P SULETUD

WWW.PLASTO.EE · WWW.PLASTO.EE/KONTAKTID · INFO@PLASTO.EE

Telli Väderstad Cultus juulis

MAKSAD SÜGISEL!

- Erinevad laiused: 3m, 3,5m, 4m,4,2m ja 5m.
- Saadaval nii varb-, kummi- kui terasrulliga ning rippes ja järelveetavana.
- **Hinnad alates 13 730 EUR+km**

Väderstad Cultus on erakordse segamisvõimega agressiivne kultivaator, mille töötulemuseks on korralikult haritud pinnas. Tänu võimalusele töösügavust sõidu käigus muuta on masina väga sobiv täpispõllumajanduses kasutamiseks.

Väderstad OÜ, Välja 3, Soinaste, Ülenurme vald, 61709 TartumaaTel +372 736 2032, faks +372 736 2032

VÄDERSTAD
www.vaderstad.com

Metsä Forest Eesti AS
ostab kasvavat metsa, metsamaad, palke ja paberipuitu, küttepuitu ja võsaraiejäätmeid

Tel 511 8671, 509 0200
e-post eesti@metsagroup.com

Metsä

Metsäliitto Eesti AS on nüüd Metsä Forest Eesti AS

KÜPS METS ENAM KÜPSEMAKS EI MUUTU!

OSTAME:
Raiutud ja raiumata metsakinnistuid
Hüpoteegiga koormatud kinnistuid
Põllumaad
Kasvavat metsa
Raieõigust

METSASIHT
10 AASTAT USALDUST

KÜSI PAKKUMIST KOHE: Tel. (+372) 56 818 144 Tel. (+372) 53 870 992 E-mail: info@metsasiht.ee www.metsasiht.ee

PAIGALDATUNA **WECKMAN** TERASPROFIILKATUSED

UUS KATUS TÄISLAHENDUSEGA PAKETINA

KattoCenter pakub oma teenuseid nii eraklientidele kui ka ettevõtetele ja korteriühistutele. Ühe lepingu ja kindla hinnaga tehakse ära töö vana katuse lammutamisest kuni uue katuse paigaldusjärgse koristamiseni. Täielikku katusetööde paketti kuuluvad lisaks katusematerjalidele kõik vajalikud lisatooted koos paigaldusega, alates vihmaveerennidest kuni katuse turvatoodeteni.

RAUDSED OSKUSED

Katusetööde spetsialistid tunnevad erinevatel aegadel ehitatud ja varem kasutatud materjalide omapärasid. Nad uurivad ja selgitavad põhjalikult kliendile kogu projekti nii, et klient võib tunda ennast muretult. Rahulolev klient on katusetööde ettevõttele parim reklaam!

NÜÜD AVATUD!
Avamiskuul soodushinnad!

WECKMAN MONIER icopal ORIMA

KattoCenter
Kõik, mida sinu katus vajab.

VILJANDI esindus: Pärnu mnt 11A, Veiko Pomber Lõuna-Eesti müügijuht
Tel: +372 56 36 7722, viljandi@kattocenter.ee, www.kattocenter.ee

TELLIGE TASUTA KATUSE ÜLEVAATUS.
SAATE KINDLA HINNAGA PAKKUMISE
NING TEAVET KATUSE
HETKEOLUKORRA KOHTA.
info@kattocenter.ee

KIVI-, TERAS-, BITUUMENKATUSED, VALTSPLEKK, KATUSTE TURVATARVIKUD, VIHMAVEESÜSTEEMID, PLEKITÖÖD, FASSAADIDE REMONT

Isa õlgadelt paistab maailm hoopis suurem

Eestlasena kuulume nende rahvaste hulka, kelle keeles tähtsad sõnad on seotud vanematega. Endale seda alati lõplikult teadvustamata ütleme, et räägime emakeelt. Tavaliselt on see keel, milles ema on meile hällilaulu laulnud. Samas oma seotust riigiga kinnitame isamaa kaudu.

Juhan Peegel on kunagi kirja pannud imelise loo oma ema keelest. Vaadates meie kirjandust, on tunne, et isast on vist veidi keerulisem kirjutada kui emast. Iga isa on oma laste elus ilmselt kuidagi rohkem isemoodi. Emaga on meil väga tihe füüsiline side, isaga on side (juhul kui seda üldse on) pigem spirituaalne. Sellele, miks see side on just üht- või teistmoodi välja kukkunud, saame ehk sügavamalt mõelda alles siis, kui oleme isa juba igavikuteele saatnud.

Nüüd on kätte jõudnud ka minu kord sellele mõelda. Vend palus, et püüaksin sõnastada lühidalt isa rolli meie elus.

Minu meheks saamises on isaga seotud vähemalt kolm pilti. Esimene pilt on üks mu esimesi mälestusi suurest maailmast.

Seniajani on silme ees isegi konkreetne paik ühel ilusal suve teise poole õhtul Vana-Nursi külas. Isa tuli töölt ja meie läksime emaga talle vastu. Isa kõndis mööda rada läbi suure rukkipõllu. Rukis oli kõrge ja juba kollaseks tõmbunud. Minu kasv ei võimaldanud isa algul näha, aga kui ta oli juba lähedal, suunas ema mind rajale, et saaksin talle vastu vudida.

Isa tõstis mu oma õlgadele ja maailm minu ümber paistis hetkega suurem, sest tema oli mulle oma kasvu juurde andnud. Tänaseni on meeles see ilus kollane viljapõld, mida ma nägin sellisena ja selliselt kõrguselt esimest korda.

Sellest ajast on mul viljapõldudega eriline side. Sattudes küpse viljavälja juurde, tahan alati selle ääres seisatada ja lihtsalt vaadata. Jagan täielikult Lennart Meri mõtet, et hästi hooldatud ilus viljapõld on sama suur kultuuri- ja ajaloomälestis nagu kunstiajaloolasele mõni vana mõisahoone või loss.

Sellest lapsepõlvekogemusest isaga sain ma vähemalt kaudselt kaasa soovi näha kõiki asju siin maailmas veidi kõrgemalt, et neid siis võrrelda ja laiemasse konteksti panna. Hiljem on mind oma õlgadele tõstnud — tõsi küll, sümboolselt — õpetajad, kes on mulle elus hakkamasaamiseks palju olulist juurde andnud.

Õpetajaid on mul õnneks olnud omajagu. Isal on selles reas kindlasti tähtis koht. Tema esimene õpitud amet oli agronoomi oma, teiseks sai ohvitseri kutse. Viljapõllu kohale tõstmist võibki siduda agronoomiametiga, aga mul pole mingit mälujälge, et ta oleks mulle öelnud: «Vaata, poeg, kui ilus on põld!»

Ehk mõjutas isa käitumist asjaolu, et sel ajal, kui ta mu oma õlgadele võttis ja läbi küpse põllu viis, kandis ta ise juba ammu ohvitserivormi.

Teine oluline õppetund, mille isa mulle mu meheks kasvamise ajal andis, puudutas suhtumist ellu üldse ning mehe suhtumist relva. Kui esimese kogemuse viljapõllul sain vaid mina, sest vend oli veel sündimata, siis teine õppetund langes osaks meile mõlemale.

Väikese poisina tahtsime, et isa annaks oma relva ka meie kätte. Ema oli selle vastu, aga isa andis, lausudes kaasa õpetussõnad, mis on huvitaval kombel rohkem kui viiskümmend aastat mul meeles püsinud. Isa võttis padrunisalve kõigi reeglite järgi välja ja andis püstoli meile sõnadega: «Mees relva ilma ülima vajaduseta inimese vastu ei tõsta.»

Relvakandja peab alati selgelt teadma, et kõik relvad maailmas on loodud tapmiseks. See on väga tähtis arusaamine ja ma soovin, et ka ajakirjanikud selle omaks võtaksid ega teeks süüdimatult propagandat sõjale, relvadele ega muule, mida ei peaks reklaamima.

Kui olime vennaga suuremaks kasvanud, tõi isa meile koju ehtsa sportpüssi, et oskaksime lasta relvast tasemel, mis on mehe vääriline, kui selleks vajadus peaks tekkima. Relva käsitsemise oskus püsib õigel ajal õpetatuna meeles nagu jalgrattasõit. Vastupidi viimati nimetatule tasub aga alati soovida, et seda elus vaja ei lähe. Oskus relvaga ümber käia peab olema seotud austusega elu ees.

Kui olin sisejulgeoleku kõrgkooli juht, sain mundrit ja relva kandvatest kolleegidest paremini aru, kui nad oskasid mu Tartu ülikoolist saadud hariduse tagant loota. Samas olin ise mundrimeeste suhtes nõudlikum kui mõni vormi kandev kolleeg, kel oli õige elu- ja relvakool mingil põhjusel õhukeseks jäänud.

Paraku kuulus minu isa nende eesti meeste hulka, kes seltskonnas on küll jutukad, aga kel lähedastega pole just palju avameelseid jutte.

Tagantjärele tunduvad mõnedki õppetunnid, mille me elus oma lähedastelt saame, esialgu koguni negatiivsed ning me pole just alati tänulikud neile, kes on lasknud meil neist kogemustest osa saada.

Nüüd olen targem: mõistan, et igas olukorras ei pruugi teada, kuidas on isana kõige õigem käituda, kui oled ise viimati oma isa näinud üheksa-aastasena. Ja kui kogu elu on tulnud sügavale hingepõhja peita seda haava, mille on jätnud isa otsimine. Samamoodi kogemust, et maailmas on ainus kindel koht, kuhu saad oma kurvastust välja valada ja kust leiad elujõu kogumiseks vajalikku inimlikku soojust, vanaema süli.

Minu kaitseliitlasest vanaisa arreteeriti 1944. aastal. Koju ta enam ei jõudnud. Vanaema oli pikka aega küüditamishirmus peidus.

Kõike ei saa suurte sõdade kaela ajada — ka sõdadeta juhtus Eesti peredes kurblugusid, mis sisemised suhted sassi ajasid. Ega meiegi talu lugu ilma selliste plekkideta ole. Neid võib hea tahtmise korral näha ja tunnetada, kui osata lugeda ajaloolisi tekste.

Saksa arstid räägivad peresiseste haavade ravimise puhul kolme põlvkonna piirist. Haavade ravimiseks on tõepoolest aega vaja. Seda tundsin, kui isa palus tervise halvenemise ajal võtta mul oma isa maa (Juhani talu) eest hoolitsemise enda kanda.

Selles oli isa minust targem: ta rääkis, et mulle võib olla hea, kui saan oma maa, kuhu tulla ja kus tegutseda. Ta ei rääkinud, et temale jäi selle kõige tagasisaamine liiga hiljaks. Puiklesin esialgu vastu, sest mul oli ülikoolis väga palju tööd ja ma ei kujutanud ette, et mul jääb aega maal midagi teha. Õnneks isa veenis mind ning austusest tema ja meie ühiste esiisade vastu võtsin selle hoole enda kanda.

Hiljuti küsis vend minult omandi kohta ning vastasin talle siiralt, et omand on mulle vastutus ja ma ei võta mingil juhul seda kergel käel juurde. Vara tasub soetada vaid nii palju, kui kanda jõuad. See võiks olla ka meie väikeriigi poliitika, aga seda praegu noortele kahjuks ei õpetata.

Isa maa kaudu on kujunenud minu arusaamine isamaast. Oma välismaa kolleegidele olen tahtnud ikka näidata Naistevälja küla ja kui võimalik, nemadki viljapõllu juurde tuua. Seal seistes saan neile öelda, et seda põldu on kündnud minu esiisad juba rohkem kui viisteist põlve, aga vanal Mart Järmannil oli lõpuks võimalus Tallinna konka ehk hobutrammi hobuste ravimisest ja müügist saadud rahaga 1892. aastal talu Järvajõe mõisnikult endale ja oma järglastele päriseks osta.

Kui ma suveõhtutel maal päikeseloojangut imetlen, vaatan meie krundi äärde jäävale Kooli talu hoonele, imetlen vaikses tuules voogavat viljavälja ja heidan pilgu kurepesa poole, kus linnud oma järglaste eest hoolitsevad. Praegu on Eestis ilus aeg, ehk isegi ilusaim aeg aastas.

Isa sünnipaiga majadel on katused jälle peal ning ta ei pea enam muretsema: tema on oma töö teinud ja tal olid pojad, kellele oma kohustused üle anda.

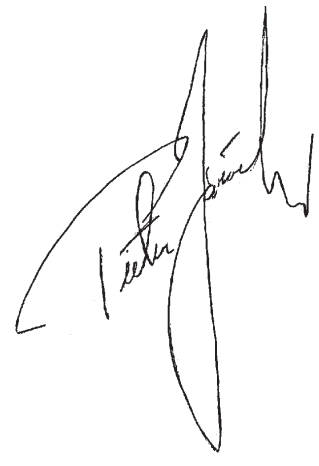

KES MA OLEN

PEETER JÄRVELAID,
professor

Olen sündinud Tallinnas, lõpetanud Tartu ülikooli õigusteaduskonna, töötanud õppejõuna Tartu ülikoolis ning juhtinud rektorina sisekaitseakadeemiat ja mereakadeemiat.
Praegu töötan Tallinna ülikooli õigusakadeemia võrdleva õiguse ja õigusajaloo korralise professorina.
Selle teksti pühendan oma isa Mart Järvelaidi (5. VII 1935 — 5. VI 2013) mälestusele.

> **Isa maa kaudu on kujunenud minu arusaamine isamaast.**

24 tundi VABA AEG

Toimetaja AIVAR AOTÄHT, 433 0085, sakala@ajaleht.ee. Kuulutused tel 433 0062, kuulutused@sakalakirjastus.ee

KINO

Männimäe salongkinos homme kell 16 animafilm «Põgenemine planeedilt Maa», kell 18 animafilm «Dinoaeg», kell 20 draama «Simon ja tammed». Info aadressil www.mannimaja.ee.

ÜRITUSED

Fellini kohvikus täna kell 21 Leila Röömel vanal eestiaegsel klaveril. Sissepääs prii. Lisainfo ja broneerimine e-posti aadressil info@kohvikfellin.ee või telefonil 435 9795.

Karksi valla kultuurikeskus korraldab täna kell 17 Eesti valdade suvemängud. Peetakse mälumäng ning kell 21 esinevad ansamblid C-Duur ja Udo bänd.

Viljandi maakonna pensionäride ühenduse suvekontsert algab 30. juunil kell 11 Viljandi Kaevumäel. Külalisesinejad Vändrast, Kiisalt ja Tartust.

Viljandi Jaani kogudus annab teada, et täna kell 11 on surnuaiapüha Toome tänava kalmistul ja kell 13 Pärnu maantee kalmistul. Homme kell 10 on pihi- ja armulauatalitus Viljandi Jaani kirikus, kell 12 surnuaiapüha vanal kalmistul (Riia mnt), kell 14 surnuaiapüha Metsakalmistul ja kell 20 õhtupalvus Taizé lauludega Jaani kirikus.

Kõpu Peetri kirikus on homme kell 22 suveöö kontsert. Orelil musitseerib Aaro Tetsmann. Sissepääs vaba annetusega kontserdi heaks.

NÄITUSED

Sakala keskuses on 30. juunini fotonäitus ««Viimse reliikvia» viimne võttepäev». Tallinna tänav 5, Viljandi.

Karksi valla kultuurikeskuses on 1. juulini Karksi noortekeskuse loovusringi Susher-Vusher näitus ning esimese ja teise korruse fuajees «Loodusfoto 2011».

Tarvastu raamatukogus on 5. juulini Tarvastu muusika- ja kunstikooli juubelinäitus, saab vaadata raamatukogu lahtioleku ajal. Tel 436 6262.

Sakala keskuses on kuni 20. juulini avatud Siim Tederi fotonäitus.

Viljandi Linnagaleriis (raamatukogu kolmas korrus) on kuni 1. augustini avatud Kaupo Kikkase fotoinstallatsioon «Kaevurid».

Kondase keskuses näeb 7. juulini Emma Leppermanni stuudio väljapanekut «Ööviiul», 14. juulini Kai Kiudsoo-Värvi klaasinäitust «Taevased ja maised asjad II», 26. augustini «Meisterfotograaf Jaan Riet. Inimesed ja paigad stereofotodel 1902—1935», 15. septembrini Anna Wildrose'i kollaaži- ja assamblaažinäitust «Sinine, valge, punane» ja 22. septembrini Kaarina Staudinger-Loppukaarre maale müstilistest olevustest «Öised olevused». Püsiekspositsioonis on Paul Kondase maalilooming Viljandi muuseumi kogust. Pikk tänav 8, Viljandi. Tel 433 3968.

Viljandi muuseumi näitusetoas on 11. augustini 1970. aastate laste elu kajastav näitus «Lapse põli». Johan Laidoneri plats 10. Tel 433 3316.

Mõisaküla raamatukogus näeb Eesti Vabariigi 90. aastapäevaks valminud rändekspositsiooni «Eesti riiklikud teenetemärgid». Näitus annab ülevaate Eesti riiklike teenetemärkide ajaloost ja tänapäevast. Eksponeeritud on hulk haruldasi ning rahvale tundmatuid dokumente ja fotosid. Väljapanekut koostades on kasutatud lisaks rahvusraamatukogu kogudele Eesti filmiarhiivi, Eesti riigiarhiivi ja Eesti ajaloomuuseumi materjale. Näituse on koostanud Lea Hein ja kujundanud Tiiu Laur. Raamatukogu on avatud E, K, N, R kella 10—17 ja T kella 12—19, L ja P suletud. Info tel 436 4103.

Suure-Jaani külalistemajas Ilmatari tänav 3-a Valev Seina maalinäitus «Jaanist mihklipäevani». Tel 551 5932.

NIMEPÄEV

Tänased nimepäevalised on Peeter, Peet, Peedo, Peedu ja Peep, homsed Päivo, Päivu ja Helend ning ülehomsed Eha, Ehala ja Hämarik.

Laupäeval, 29. juunil kell 19
EELK Viljandi Pauluse kirikus

Teltowi kirikukoor ja kammerorkester Camerata Potsdam
(Saksamaa).

Solistid on Caroline Seibt (sopran) ja Andreas Wenske (oboe). Dirigent Bernd Metzner.

Kavas on Monteverdi, Albinoni, Vivaldi, Mozart, Mendelssohn, Jenkins, Pärt jt.

Vabatahtlik annetus.
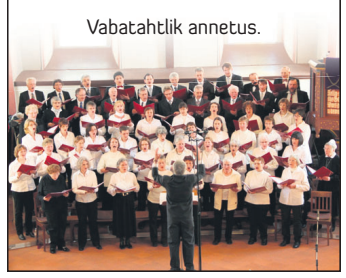
KOLMEKS
EFEKTIIVNE JA USALDUSVÄÄRNE

AS Kolmeks on Soome kapitalile kuuluv 1994. a Eestis tegevust alustanud tootmisettevõte Viljandis, mille põhitegevus on elektrimootorite komponentide tootmine. Tootmises on kaks peamist suunda: staatorite tootmine ja elektrimootorite detailide masintöötlus CNC-pinkidel. Ettevõte annab tööd ligi 160 inimesele.

Töömahu suurenemise tõttu võtame tööle

CNC-TÖÖPINGI OPERAATORI

Ettevõte pakub
- esmast väljaõpet tööpingil töötamiseks
- võimalust töötada tipptehnoloogiaga tööpinkidel
- häid ja stabiilseid töötingimusi
- huvitavat ja mitmekülgset tööd
- motiveerivat töötasu

Pakume tööd metallitöötlemiskeskuse operaatorile, kelle tööülesanded on kvaliteetsete metalltoodete valmistamine ning valmivate detailide esmane kontroll.

Kandideerimiseks on vajalikud
- huvi antud valdkonna vastu
- tehniline taip
- valmisolek töötada vahetustega ja liikuva töögraafiku alusel
- täpsus ja kohusetunne

Kasuks tuleb metallitöö kogemus.

Konkursist osavõtuks palume saata CV hiljemalt 5. juuliks e-posti aadressil kolmeks@kolmeks.ee. Lisainfo telefonil 434 9770.

Eestimaiste piimatoodete degusteerimine ja müük

Eesti Piimandusmuuseum teeb jäätist

C. R. Jakobsoni Talumuuseum valmistab sõira

Eesti Põllumajandusmuuseum küpsetab aganaleiba ja teeb võid

Sepistamine, roigasmööbli meisterdamine, taimetrükk, linatööd, kaltsuvaiba kudumine, potikedraga keraamika valmistamine

Kodukultuuri Seltsi Tõrvandi heegelpitsi ja Ülenurme Käsitöö- ja Rahvakultuuri Seltsi Nurmenukk monogrammi tikkimise õpituba

Heilo Aadla toru-, vile- ja parmupilli õpituba

Meetoodete degusteerimine, mesindusprogramm „Meemeistrid“

Lastele mängud, vaatamiseks vasikad, lambad, kanad-kuked

Ringkäik Ülenurme mõisas

Mõisa- ja taluköök
Uhti kõrtsi road

ansambel Tuulelõõtsutajad

MAARAHVALAAT

ÜRITUS ON TASUTA
Muuseumi näituste külastamine sooduspiletiga 2€

ANIMAL BREEDERS ASSOCIATION of ESTONIA
Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu
ETKÜ

45 Eesti Põllumajandusmuuseum

Pargi 4, Ülenurme, 61714 Tartumaa
epm@epm.ee www.epm.ee
tel +372 738 3810, +372 5373 7124

Eesti Põllumajandusmuuseumis
Ülenurme mõisa- ja talupäev
Eesti punase ja eesti holsteini tõugu lehmade näitus-konkurss
VISS 2013
5. juulil kell 10–16

must@estpak.ee
Keava: +372 489 0681, +372 510 8253
Märja: +372 749 3234, +372 516 7821

SPORT

Toimetaja MARKO SUURMÄGI, 433 0042, marko.suurmagi@ajaleht.ee

1 Kahe nädala pärast Hollandis algavatele noorte olümpiapäevadele sõidab Eestist 16-liikmeline kergejõustikukoondis, mille koosseisus on ka üks Sakala seltsi sportlane: kettaheitjana võistleb Eesti värvides Jander Heil.

Flora võõrustab Viljandis lätlasi

Eesti ja Läti jalgpallurid peavad täna suurt maavõistlust, kus vastamisi lähevad kümned võistkonnad. Mitu kohtumist leiab aset ka Viljandimaal ning kulminatsioon on Viljandi staadionil asetleidev FC Flora ja Ventspilsi kohtumine.

FC Flora peatreener Marko Lelov ütles, et saadab täna kell 18 algavas vastasseisus väljakule oma parima esinduse, kuid üritab teha ka hulgaliselt vahetusi. Florale on see viimane kontrollmäng enne järgmisel nädalal Tallinnas peetavat eurokohtumist, kus talle tuleb vastu Albaania meeskond.

«Iga mäng on oluline ja kaotama me väljakule ei lähe,» kummutas Lelov arvamuse, et Flora võib tänast kohtumist võtta pelgalt meelelahutusena ning hoida mängijaid neljapäevaseks kohtumiseks.

Viljandi Tulevik peaks sõitma Riia lähistele, et pidada oma kohtumine seal, kuid eile oli selle toimumine veel lahtine. Klubi esindaja Raiko Mutle arvates on tõenäoline, et see jääbki pidamata.

Viljandis algab Eesti ja Läti maavõistluse esimene mäng kell 13, kui kunstmuruväljakul kohtuvad korp! Vironia ja korp! Talavija. Kell 14 alustavad Suure-Jaanis Tääksi ja SC Balvu ning kell 16 on sealsamas vastamisi Tääksi ja SC Balvu 1999. aastal sündinud poisid. («Sakala»)

Valdade mängudel osaleb 1200 inimest

Täna algavad Karksi-Nuias kaks päeva kestvad Eestimaa valdade suvemängud, millest võtab osa ligi 1200 inimest 51 Eesti vallast.

Kell 10.30 liikuma hakkava rongkäigu järel võisteldakse kergejõustikus, meeste ja naiste võrkpallis, jalgrattakrossis, orienteerumises, mälumängus, köieveos, jahilaskmises, petangis ning juhtide võistluses.

Korraldajate teatel on kõige rohkem osalejaid kergejõustikus ja võrkpallis, kuid ka orienteerumis- ja rattakrossivõistlusele on tulemas üle 100 inimese.

Spordiliidu Jõud korraldataval võistlusel peetakse arvestust nii individuaalselt kui valdade kaupa. Osalevad omavalitsused on rahvaarvu järgi jagatud suurteks ja väikesteks.

Enamik võistlusi peetakse Karksi-Nuias, kuid orienteerumine on kavas Rutu mägedes, rattakross Paaniksel ning jahilaskmine Abja-Paluoja lähistel. («Sakala»)

KERGEJÕUSTIK

Linna suurim võistlus meelitab kohale tipud

LAURA KALAM
sakala@ajaleht.ee

Mitmel viimasel aastal üsna napi osalejaskonnaga peetud Valter Kalami mälestusvõistlused tulevad tänavu suuremad kui eales varem ning toovad Viljandisse ka maailma tippu kuuluvaid kergejõustiklasi.

Vigastuse tõttu kaks ja pool aastat tippspordist eemal olnud Ksenija Balta teeb esimese katse võistlusrajale naasta 2. juulil Viljandis. MIHKEL MARIPUU («POSTIMEES»)

2. juulil Viljandi staadionil asetleidvate võistluste eestvedaja, varasematel aastatel siin «Bigbank Kuldliiga» etappi korraldanud Mati Lillialliku sõnul on osalejaid kõikidest maailma nurkadest. «Tegemist on igati rahvusvahelise üritusega: võistlejaid on kokku kümnest riigist,» lausus ta.

Et üritus on kõigile tasuta, loodab Lilliallik näha rohkesti kaasaelajaid.

««Kuldliiga» Viljandi etappidel on staadionil alati väga palju pealtvaatajaid olnud. Tänavu «Kuldliigat» enam pole, seega on Viljandi suurimad kergejõustikuvõistlused just Kalami mälestuseks peetavad,» rääkis ta.

Rekordite ootuses

Starti on teiste seas oodata ligi kaks ja pool aastat põlvevigastuse tõttu tippspordist eemal olnud Ksenija Baltat. Enne vigastust kaugushüppes Euroopa tipus olnud, keskendub ta sel hooajal sprindile. Mati Lillialliku sõnul on see pealtvaatajatele tõeline maiuspala. «Räägitakse juba ka uuest Eesti 100 meetri jooksu rekordist, mis oleks Viljandile suur au.»

Samuti võistlevad Viljandis nii olümpiavõitja Gerd Kanter kui ka Karksi-Nuia mees Märt Israel. «Kettaheiteringis on oodata põnevat võistlust,» ütles korraldaja.

Gerd Kanter on seadnud endale eesmärgiks parandada Viljandi staadioni rekordit 66.31, mis on praegu Märt Israeli nimel. «Sellel hooajal on see mu esimene suurvõistlus Eestis,» nentis ta. «Sihiks on staadioni rekord. Kas see ka sünnib, selgub juba teisipäeval.»

Märt Israel pidas tähtsaimaks korralikku tulemust. «Kõige rohkem soovin näidata ennast heast küljest. Et Viljandi on minu kodukant, on siin alati hea võistelda,» kõneles ta.

Kaasahaaravat võistlust ja uut staadioni rekordit loodetakse näha ka kaugushüppes.

«Võistlemas on mehhiklane Luis Rivera, kes praegu paikneb maailma edetabelis neljandal koha. Tänavu on ta hüpanud 8.30 ja portugallase Marcos Chuva püstitatud staadioni rekord 8.34 on tema suurim eesmärk,» rääkis Lilliallik.

Mehhiklasele pakub konkurentsi bermudalane Tyrone Smith.

«Sellel hooajal on ta hüpanud 8.17,» teadis Lilliallik. «Loodame, et ka meie võistlustel saab näha kaheksameetrisi hüppeid, mida Eestis näeb harva.»

Valter Kalami mälestusvõistluste tase on aastati üsna tugevasti kõikunud. Kui ühel aastal on osalejaid olnud rohkesti ja nende seas on olnud ka tippsportlasi, siis teisel aastal on võistlejaid nappinud.

Traditsiooni hoidmine

Peakohtunik Tiit Aru sõnul on täiesti loomulik, et tase on igal aastal erinev. «See sõltub suuresti toimumisajast,» leidis ta.

Tänavu on siia rohkem tippsportlasi oodata ka seetõttu, et «Kuldliiga» sarja ei toimu. «Eks sel hooajal ole võistlustel oluliselt rohkem eliiti kui tavaliselt,» märkis Aru.

Tema sõnul on võistlus viljandlastele igati kasulik. «See on hariv nii pealtvaatajatele kui ka kohtunikele,» tõdes ta.

Mati Lilliallik pidas peatsete võistluste suurimaks eesmärgiks traditsiooni edasiviimist. «Viljandis on nüüd väga kena staadion ning oluline on, et nii kaua kestnud traditsioon ei katkeks.»

Eesti kunagise sprinteri ja treeneri Valter Kalami mälestuseks peetavad võistlused algavad kell 17 ja kavas on üheksa ala. Punkti paneb päevale traditsiooniliselt 200 meetri jooks.

Sakala.

Tartu t 8, 71020 Viljandi
Üldtelefon 433 0040
Faks 433 4275
Internet: http://sakala.ajaleht.ee/
e-post sakala@ajaleht.ee
Reklaami telefon 433 0063,
faks 433 0080
Kuulutuste faks 433 0066
e-post reklaam@sakalakirjastus.ee,
kuulutused@sakalakirjastus.ee
Klienditeenindaja-sekretär
Marge Ira 433 0040
Peatoimetaja Hans Väre 433 0050
Peatoimetaja asetäitja
Marko Suurmägi 433 0042
Vanemtoimetaja
Rannar Raba 433 0051
Toimetajad
Maarja Möldre 433 0082
Anu Arak 433 0082
Arvamustoimetaja
Karl-Eduard Salumäe 433 0048
Reporterid
Aivar Aotäht (uudised) 433 0085
Margus Haav (kultuur) 433 0046
Sigrid Koorep (uudised) 433 0049
Madis Luik (sport) 433 0043
Sten Mahov (tarbija) 433 0052
Kaie Mölter (uudised) 433 0041
Siim Piirak (uudised) 433 0084
Üllar Priks (uudised) 433 0044
Tiina Sarv (kultuur) 433 0047
Egon Valdaru (uudised) 433 0053
Fotograaf Elmo Riig,
Marko Saarm 433 0057
Korrektorid Kadri Soon,
Ülle Mällmann 433 0056
Kujundusjuht Ain Kivilaan 433 0058
Küljendus Piret Holtsmann,
Katri Henga 433 0055
Reklaamitoimetuse peaspetsialist
Merlin Muts 433 0063
Müügispetsialistid
Airi Janke 433 0060
Monika Schults 433 0064
Kuulutuste ja ajalehe tellimuste vastuvõtu klienditeenindaja
Andra Tetsmann 433 0062
Kujundaja Imbi Padrik 433 0081
Küljendaja-kujundaja
Liina Valt 433 0081
Korrektor Gitta Lilienthal 433 0083
Finantsjuht
Pilvi Sume 447 7099
Raamatupidajad
Kaie Liiv 433 0065,
Meeli Eismann 433 0068

Kuulutuste vastuvõtt tööpäeviti kella 9—17, lõuna kella 13—13.30. Järgmise päeva ajalehte kella 12-ni. «Sakala» ilmub viis korda nädalas. Väljaandja AS Ühinenud Ajalehed. Juriidiline aadress Gildi t 1, 51007 Tartu. Postiaadress Rüütli t 14, 80010 Pärnu.
Toimetus käsikirju ei tagasta ja võtab endale õiguse neid lühendada. Välisautorite honorarid kantakse üle pangakontole üks kord kuus järgmise kuu 6. kuupäeval.
Kõik ajalehes «Sakala» avaldatud artiklid ja fotod on autoriõigusega kaitstud teosed, mille reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma AS-i Ühinenud Ajalehed kirjaliku nõusolekuta keelatud.
Trükitud Kroonpressi trükikojas. Tiraaž 8911

Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda pressinõukogusse, pn@eall.ee või telefon 646 3363.

Neljapäeval sündis Viljandis poiss.

30 AASTA EEST

«Tee Kommunismile», 23. VI 1983

Kirjutan Teile Gagarini t. 14 majaelanike nimel. 24. aprillil kukkus kokku meie maja juures asuv käimla. Pöördusime kohe ja mitmel korral hiljemgi elamuvalitsusse ja ka sanitaar-epidemioloogiajaama poole, et ehitataks küllalt suure perede arvuga majale uus käimla. Kõik lubadused on aga jäänud täimata ja elanikud peavad endiselt käima oma väljakäigu asemel kus keegi saab. Palume lõpuks «Läbi luubi» toimetuse abi küsimuse lahendamisel.

KINNISVARA

Müüa 2-toal ahik korter Suure-Jaanis. Tel 5362 1442.

Müüa 2-toal renoveeritud korter Tartu t 49, hind 27 000 €. Tel 5668 1808.

Müüa 3-toaline keskküttega korter Õisus. Tel 5563 8551.

Müüa 3-toal keskk korter Olustveres. Tel 503 2401.

Müüa kena ja soe 1-toal keskk korter Lavassaares, üldp 29 m², II k. Tel 442 2288.

Müüa väike maja Abjas, suur aed, h 5500 €. Tel 5695 9744.

Ostan maad ja metsa. Tel 511 1666.

OÜ Estest PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215.

Põllumaa ost Abja kandis. Tel 5620 4096.

Välja üürida 1-toal ja 2-toal korter. Tel 5388 9237.

TEENUSED

OÜ Enberg T. E.
Paistu 3-a, Viljandi, tel 434 9090
Avatud E–R 8–17
AUTOREMONT
Vajaduse korral tuleme ise autole järele. Kui tööd on tehtud, toimetame sõiduki teile sobivasse kohta.
MOTUL Castrol CHAMPION LIQUI MOLY
AUTOVARUOSAD otse maaletoojatelt
LUKKSEPATÖÖD
VEERMIKU KONTROLL tasuta!
Ostes õli ja õlifiltri meilt, on õlivahetus tasuta!

Autoklaasid. Müük, paigaldus ja parandus, ka kaskokindlustuse juhtumid. OÜ Car-Fix, Riia mnt 54-b, tel 433 7789, e-post carfix@carfix.ee.

Carstopis kliimahooldus 45 €.

AS ACROPOLIS
EHITAB JA REMONDIB KRUUSATEID JA TRUUPE NING MÜÜB
- **liiva,**
- **sõelutud liiva,**
- **kruusa,**
- **purustatud kruusa,**
- **killustikku.**

INFO ja TELLIMINE tel 524 1222.
e-post kristjan@acropolis.ee

Ehitus-, remondi- ja elektritööd. Tel 5604 8309.

Rakke-, salv- ja šahtkaevude kaevamine, puhastamine, süvendamine ja remont. Tel 557 4792.

ROOTSI PROFIIL Teraskatused
Tehnika t 2, Viljandi
rootsiprofiil@rootsiprofiil.ee
Tel 525 9415, 433 0962
Avatud E–R kl 8–17, L kl 10–15
PLEKKSEPATEENUS
KVALITEETSED VIHMAVEESÜSTEEMID JA KATUSEPROFIILID

LEMEKS
USALDUSVÄÄRNE PARTNER AASTAST 1993
- METSAKINNISTUTE JA RAIE OST
- METSAMATERJALI OST
- RAIE- JA TRANSPORDITEENUS

www.lemeks.ee
Tel +372 502 1666, 799 1474
margus.juhkam@lemeks.ee

Elektri-, plaatimis- ja ehitustööd. Tel 508 7448.

EESTI PLAST
vajab
VEOTEENUST
kaks korda nädalas Viljandi–Maardu suunal.
Nõutav tagaluuktõstukiga auto.
Tel 520 1824.

Firma annab laenu. Laenates näiteks 1100 eurot 2 aastaks on krediidi kulukuse määr 98,34%. Tutvuge tingimustega ja konsulteerige spetsialistiga tel 5199 7679, www.laenvg.ee.

Kaardid ennustavad, h 1,09 €/min. Tel 900 1727.

Kanalisatsiooni- ja veetrassitööd, kaevetööd. Süvaveepumpade ja septikute paigaldus. Tel 521 7415.

Katuse- ja plekitööd soodsalt. Tel 5621 3377.

Puit- ja krohvmajade värvimine, survepesu. Tel 5190 7192.

Metsamaterjali väljavedu Valtra traktori ja vedava haagisega. Tel 513 8866.

Puur- ja maaküttekaevude tegemine, pumpade ja septikute paigaldus. Vee-, kaeve- ja kanalisatsioonitööd. Tel 521 7415, www.baltipuurkaev.ee.

Hauakivi raie kalmistul. Tel 5646 1633.

Remondin ja ehitan ahjusid, pliite ja kaminaid. Tel 5563 6074.

Saksa takso 1316.

Soojustamine puistevillaga. Tel 5665 0604, 502 0066.

Tantsumuusika ühemehebändilt igale eale. Tel 514 9885.

Trimmerdamine. Tel 5458 0291.

Võsalõikus. Tel 5392 9651.

MUUD

Alkoholisõltuvuse ravi (98%) hiina prof Ly Chini meetodil. ESRÜ Lootus Tartus, tel 505 8379.

LOOMAD

Ostame veiseid
(lehmad, mullikad, pullid).
Tasume kohe sularahas ning viime ära oma transpordiga.
Pakume ka ainult veoteenust.
NTN Teenused OÜ
Tel 5551 2929.

Müüa küülikud. Tel 5551 9968.

TÖÖ

Üldehitajatele, müüriladujatele ja krohvijatele töö Soomes. Tel 523 7379.

Talu Navestis vajab kurgikorjajaid. Tel 5342 3686.

Töömahu suurenemise tõttu võtab ehitusfirma tööle üldehitajaid, soovitavalt plekksepa töökogemusega. Info tel 5698 3192.

TAASKASUTUS ON POPP!
Taaskasutus- ja käsitöökaupluses
LEIUKAS
Tartu t 4 (küljeuksest), Viljandi
Avatud E-R 10-17, L 10-14
JUULIS SUUR TÜHJENDUSMÜÜK!
Palju jalanõusid 1 € paar, ülejäänud kaubad -50%
(v.a komisjoni- ja käsitöökaubad).

HAUAKIVID
VÕRUS Kreutzwaldi 119 tel: 5664 6270
TALLINNAS Paldiski mnt. 67 tel: 56639909
TARTUS Ringtee 19 tel: 55644651
VALGAS Vabaduse 16 tel: 56221099
Suurem hauakivide valik Eestis
www.hauakivi.ee

Food trade
Teie teenistuses, iga päev
Foodtrade OÜ otsib oma kollektiivi riigisiseste ja rahvusvaheliste vedude
AUTOJUHTI.
Vajalikud CE-kategooria juhiluba ning eesti ja vene keele oskus.
Lisainfo tel 502 0225
või info@foodtrade.ee

Mees (mehaanik) otsib tööd. Valdab vabalt eesti, vene ja inglise keelt. Tel 5563 6074.

Taksofirma Tallinnas vajab töökoormuse suurenemise tõttu
TAKSOJUHTE.
Vajadusel aitame nii koolituse kui majutusega.
Tasu alates 700 € (neto).
Tel 504 0123.

Otsime tublisid töömehi paigaldus- ja klaasipaigaldustöödele Eestis ja Soomes. Tel 5360 0006.

Food trade
Teie teenistuses, iga päev
OÜ Foodtrade otsib oma töökasse kollektiivi
TELESKOOPLAADURI JUHTI.
Rohkem infot tel 504 1802
või info@foodtrade.ee

Pakun tööd valgustusraie töölistele. Tel 5347 8206.

OST

Ostan prusse (50×150, 50×200, 100×200). Tel 5569 0596.

GRUNDAR PUIT OÜ
Metsakinnistute ja raide ost
(sobivad ka osaliselt raiutud ja hüpoteegiga koormatud metsakinnistud).
Aitame metsakavade koostamisel ja paberite vormistamisel.
Tel 510 3681, andrus@grundar.ee
faks 447 0525, Lille 4, Pärnu

OÜ OK Mets ostab raieõigust, metsamaad, ümarmaterjali. Ülestöötamine ja vedu. Tel 527 8119, 503 3379.

MÜÜK

Küttepuud. Tel 502 3686.

TOLMETS
TOLMETEX OÜ
MUSTA JA VÄRVILISE METALLI KOKKUOST
ALATI PAREMAD HINNAD
KARKSI-NUIA, VILJANDI MNT 3C
☎ 16961 WWW.TOLMETS.EE

LAENUD TAGATISEGA JA ILMA
Trimo Investments – kiire ja lihtne asjaajamine!
Helista TASUTA telefonil
800 2424.
Tähelepanu! Tegemist on finantsteenuse reklaamiga. Tutvu tingimustega ja konsulteeri tasuta tel 800 2424. Krediidikulukuse määra näide: 5000 € / 60 kuud – 47%.

50 cm lõhutud küttepuud 26 €/rm. Tel 5672 0543.

50 cm segapuud 27 €/rm, alates 11,4 rm vedu tasuta. Tel 5332 4176.

Haavaklotsid 60 l võrgus, 1 € võrk. Tel 5679 7034.

Halupuud ja kaseklotsid võrgus. Tel 5637 3783.

Küttepuud ja kütteklotsid Karksi-Nuia piirkonnas. Tel 5300 2010.

Küttepuud. Tel 5345 2943.

Lõhutud küttepuud. Vedu. Tel 433 3130, 523 8503.

Müüa kase- ja lepaklotse 60 l võrgus, 1,50 € võrk. Tel 433 3130, 523 8503.

Müüa lüpsil olev kits Järvamaal. Tel 5557 4373.

Müüa põranda-, voodri- ja ehituslaudu. Eri laiused. Vedu tasuta. Tel 506 4651.

Müün ja paigaldan Onduline´i ja bituumensindlist katuseid. Tel 521 3411.

Pakitud kütteklotsid ja kaminapuud. Vedu tasuta. Tel 433 3130, 523 8503.

Pakitud turba- ja puitbrikett alusel. Vedu. Tel 433 3130, 523 8503.

Parim valik saematerjali Viljandimaal. OÜ Rovex, Pärnu mnt 37, Viljandi. Tel 520 4487.

PÕLLUNDUS

Anda tasuta kasutusse 10 ha heinamaad Tinnikuru külas. Tel 520 1706.

Müüa ekskavaator Jumz, hind 3000 €. Tel 5647 2912.

Ostan põllutehnikat. Tel 5613 1000.

METSAMATERJAL

Tartumets ostab metsakinnistuid. Teeme parima hinna. Tel 5557 7007, www.tartumets.ee.

KASUTATUD ASJAD

Antiigi, vanavara, müntide, ordenite, märkide, markide, postkaartide, nõude, mööbli, mänguasjade, kulla ja hõbeda, kujukeste, maalide ost. Tel 5566 3939.

Müüa kasutatud nõudepesumasin, kokkupandav väikelastevoodi, naistejalgrattad, kreissaag, randaal ja muldaja. Tel 511 4472.

Müüa remonti vajavad käsimuruniidukid, elektriline muruniiduk, kokkupandav jalgratas ja lastejalgratas. Tel 5594 6814.

Müüa rõivaid (turumüügist järele jäänud kaup), aknaklaas, aiaväravad ja -postid, roostevaba 1500 l veetünn. Tel 554 2495.

Elu on tore, sest nooruslik hing on olnud ikka su suurimaks rikkuseks.

Austatud
ANNE KAARMÄE!
Õnnitleme 65. sünnipäeval
ning soovime erksat tuju, õnne ja tervist uutesse päevadesse!

Kolleegid Paalalinna koolist ja pensionärid-õpetajad

Müüa saunaahi (mat 6 mm, veesärk, h 230 €), soojakuahi (buržuika, h 80 €) ja suitsuahi (h 270 €). Tel 503 6114.

Nõukapood Turu t 13, vanavara ost-müük. Tel 5804 6910.

Ostan 12 kasutatud kummimatti (90×90). Tel 501 8048.

Ostan nõukogudeaegse pedaalidega plekist mänguauto ja trekihobuse või nende osi. Võivad olla katki. Tel 5649 5965.

Ostan raamatuid, ka nõukogudeaegseid. Tel 5669 3386.

Ostan talumööblit ja vanu esemeid. Pakkuda võib kõike, mis tundub vana. Tel 5804 6910.

Ostan teie üleliigseid asju ja aitan kaubikuga kolida. Tel 5649 5965.

Ostan vanaaegseid raamatuid, postkaarte, paberrahasid, münte, nõusid, maale, ikoone, medaleid, hõbedat, mööblit, märke, ordeneid, dokumente, kellasid jne. Tel 5829 9810.

Ostan vanaaegse raadio ja vana lintmaki. Tel 5669 3386.

Ostan vanaaegset talumööblit (kapp, laud, toolid jm), vana seinakella ja baromeetri, vanu klaasesemeid, saaniteki, rahvariiete juurde sobivaid ehteid (sõlg, müntidest valmistatud ehted, prees). Tel 443 0044, 5564 3635.

Ostan vanu raamatuid, münte, postkaarte ja fotosid (enne 1945. a), lauahõbedat, nõukogudeaegseid mänguasju, fotoaparaate, märke, ordeneid, talumööblit jm. Tulen ka ise kohale. Tel 5629 8981.

TEADE

Suure-Jaani vallavolikogu võttis 27. juuni 2013 otsusega nr 149 vastu Kõidama külas asuva Tiigi kinnistu (kü 75903:001:0800) detailplaneeringu ja suunas selle avalikule väljapanekule. Planeeringuga saab tutvuda 22. juulist 19. augustini Suure-Jaani vallamajas toas 301 (Lembitu pst 42, Suure-Jaani linn), OÜ Combimill kontoris (Sakala saeveski, Kõidama küla) ning valla veebilehel www.suure-jaani.ee. Planeeringu avalik arutelu on 21. augustil kell 15 Suure-Jaani vallamajas toas 303. Planeeringu eesmärk on Tiigi kinnistu (kü 75903:001:0800) jagamine maatulundus- ja tootmismaaks. Tootmismaale kavandatakse saeveski laoplatsi laiendust ning planeeringuga määratakse ka ehitise funktsioneerimiseks vajaliku taristu ehitus- ja projekteerimistingimused. Uute hoonete püstitamist planeeringuga ei kavandata ja eelhinnangu alusel see olemasolevat keskkonda oluliselt ei mõjuta. Planeering muudab valla üldplaneeringut laiendatava laoplatsi ulatuses.

Sa andsid, mis sul oli anda,
tööd tehes kulus eluniit.
Sa kandsid, mida suutsid kanda,
ja läksid ära siit.

Lahkus meie kallis ema, vanaema ja vanavanaema

LEIDA VISTER

21. XII 1921 — 28. VI 2013

Leinavad omaksed.

Muldasängitamine 2. juulil kell 13.30 Arussaare kalmistul.

Teatame kurbusega, et lahkus meie kallis abikaasa, isa, vanaisa ja äi

GUNNAR LINDMA

1. VII 1947 — 27. VI 2013

Leinavad omaksed.

Su tugev elutahe
väsis,
ränk haigus murdis
elupuu.

Mälestame head sõpra

JAAN NÕMME

ja avaldame kaastunnet Üllele abikaasa kaotuse puhul.

Toivo perega

Mälestame

JAAN NÕMME

Avaldame kaastunnet omastele.

Teenistuskaaslased
Võpolzovo päevilt

Südamlik kaastunne lähedastele

MAIRI MAALMEISTRI

kaotuse puhul.

Siller Auto kollektiiv

Südamlik kaastunne Valvele kalli ema

ENDLA ROOSMAA

kaotuse puhul.

Sügav kaastunne omastele.

Vaike, Leili ja Silvia

Südamlik kaastunne Annile lastega

TOIVO JAANSOO

kaotuse puhul.

Naadi, Eljo, Margit, Ilme, Lea ja Aavi

Mälestame

MEETA MURUMETSA

Südamlik kaastunne Monikale ja lähedastele.

Maie ja Rein

Mälestus sinust püsib helge ja hea.
Kallist tütart ja õde

ÜLLE LEHISTET

21. I 1962 — 30. VI 1973

mälestavad 40. surma-aastapäeval omaksed.

RÄPINA AIANDUSKOOL
Aastast 1924

• AIANDUS • MAASTIKUEHITUS • FLORISTIKA
• KESKKONNAKAITSE • TEKSTIILITÖÖ
• INTEGRATSIOONIRÜHM
(vene keelt emakeelena kõnelejatele)

Kõik erialad nii päevases kui sessioonõppe vormis. Ka sessioonõpe on TASUTA! Põhja-Eestist pärit sessioonõppijatele ka variant Tallinn (teooria) + Räpina (praktiline õpe). Päevaõppes kõigile tasuta lõunasöök.

Dokumentide vastuvõtt
Päevasesse osakonda 10. juulini, vestlused 12. juulil.
Sessioonõppe osakonda 19. augustini,
test (kirjalik) 22. ja 23. augustil.

www.aianduskool.ee • www.facebook.com/aianduskool

Estonian Business School

Oled juht või juhitav?
Juhi oma edu ise, tule EBSi!

Vastuvõtuaeg: 25.06-09.07

Rahvusvaheline ärijuhtimine
Päevaõpe (inglise keeles)
Spetsialiseerumised:
Turundus ja kommunikatsioon
UUS! Teenusmajanduse korraldus
UUS! Rahandus ettevõtjale
Õhtuõpe (eesti keeles)

Võõrkeeled ja ärikorraldus
Päevaõpe (inglise keeles)
Spetsialiseerumised:
Hotelli vastuvõtt ja konverentsikorraldus (eesti keeles)
Turundus ja kommunikatsioon
UUS! Teenusmajanduse korraldus

Ettevõtlus ja ärijuhtimine
Päevaõpe (eesti keeles)
Spetsialiseerumised:
Loomemajandus
Müük
UUS! Kinnisvara

Lisainfo: www.ebs.ee, 665 1325, Lauteri 3 Tallinn

JÄRVEJOOKSUD 2013

PÜHAJÄRVE PUHKEKESKUS
adidas

32. jooks ümber Pühajärve
Laupäeval, 6. juulil 2013
Start kell 12.00
Distants – 10,7 km

mumuu
Mumuu lastejooksude stardid alates 11.00
- Lastele osalemine tasuta ja registreerimine alates 10.00
- Lastele rõõmuks Skypark batuut

Tule jookse ka Tallinnas ümber Ülemiste järve
Tallinna Vesi
41. jooks ümber Ülemiste järve
Laupäeval, 24. augustil 2013
Start kell 12.00
Distants – 14 km

Info ja registreerimine: www.stamina.ee/jarvejooks

Tallinna Vesi · Pühajärve Puhkekeskus · SIS · VivaSport · TERE · Tallinn Liigub · Eesti Kultuurkapital · Haljastusmäeguimaasju Mõõdud · sparta · Skypark

Pühajärve Rahvatriatlon
7.juuli kell 12.00
Distants - 150m ujumine / 9 km ratas / 3 km jooks - on jõukohane kõigile!
Info ja registreerimine www.stamina.ee/triatlon

Viljandi õppekeskus
Tallinna 19/21, Viljandi
tel +372 433 3193
viljandi@eek.ee
www.eek.ee

EESTI ETTEVÕTLUSKÕRGKOOL MAINOR

Põhihariduse baasil
- autotehnik 3,5 a
- ehitus (puit- ja kiviehitiste restauraator) 3 a
- kokk 3,5 a
- müüja 3 a
- kodumajandus 3 a
- põllumajandus 3,5 a

Keskhariduse baasil
- ehitus (puit- ja kiviehitiste restauraator) 2 a
- hooldustöötaja 2 a
- kelner 0,5 a + baarmen 0,5 a *(liiterialad)*
- müügikorraldus 2 a (müüja eriala või töökogemuse korral 1 a)
- müügikonsultant 0,5 a

Lihtsustatud programm
põhihariduse omandanud noortele kutsekeskhariduse omandamisega:
- kodumajandus 3 a
- põllumajandus 3,5 a

Põhihariduseta noortele
koos põhihariduslike õpingute jätkamise võimalusega
- autohooldustöötaja 1 a *(vähemalt 17-aastastele)*
- abikokk 1 a *(vähemalt 17-aastastele)*
- kodumajandus 1 a
- ehituspuusepp 1 a

Tänapäevane kutseharidus

Põltsamaa Ametikool

tel 776 8889 | e-post kool@pkpk.ee | www.pkpk.ee

TALLINNA MAJANDUSKOOL

Tallinna Majanduskoolis saab õppida pärast gümnaasiumi lõpetamist järgmistel erialadel:

- JURISTI ABI
- KINDLUSTUSSPETSIALIST
- KOHTUISTUNGI SEKRETÄR
- KVALITEEDI- JA KESKKONNAHALDUS
- MAJANDUSARVESTUS
- PERSONALITÖÖ
- PROJEKTIJUHI ASSISTENT
- RAAMATUPIDAMINE
- SEKRETÄRITÖÖ
- TURUNDUSSPETSIALIST
- VÄIKEETTEVÕTLUS

Dokumentide vastuvõtt alates 1. juulist 2013.
Täpsem info telefonil 650 7862 või kodulehel
www.tmk.edu.ee

THK

2013/2014 ÕPPEAASTAL VÕETAKSE VASTU ÕPILASI JÄRGMISTELE ERIALADELE:

TALLINNA TÖÖSTUS HARIDUS KESKUS

TOIMUB VASTUVÕTT!

Põhikooli baasil

Mehhatroonik	3,5 a.
Autotehnik	3,5 a.
Automaatik	3,5 a.
Metallitöötleja arvjuhtimisega (CNC) pinkidel	3 a.
Keevitaja	3 a.
Müüja rõivaalal	3 a.
Sisekujundaja assistent	3,5 a.
Rätsep - stilist	3 a.

Keskkooli baasil

Mehhatroonik	2,5 a.
Külmamehaanik	2 a.
Autotehnik	2,5 a.
* Arvjuhtimisega (CNC) metallilõikepinkide seadistaja	2 a.
Keevitaja (poolautomaat)	1 a.
Juuksur	1,5 a.
Rätsep - stilist	2 a.
Automaaler	2 a.
Autoplekksepp	2 a.
* Autodiagnostik	1,5 a.
* Müüja rõivaalal	2,0 a.
* Müügikonsultant *Uus eriala. Annab müügitöö alase lisakvalifikatsiooni.*	0,5 a.

* töökohapõhise õppe korral vajalik praktikakoha olemasolu

Soovijatele koht renoveeritud õpilaskodus.

Tallinna Tööstushariduskeskus
Sõpruse pst 182
Tallinn 13424
Telefon: 65 42 833
65 45 026
Faks: 65 42 874
e-post: info@tthk.ee
www.tthk.ee

RAK Eesti Riikide Arengukava
Toetab Euroopa Liit

TASEMEL KUTSEHARIDUS